

כיצד היה ניתן
להציל את רוב יהודי
אירופה בשואה?

שרופי הכבשנים מאשימים

גדרות המוות - גדרות מחושמלות מקיפות את מחנה אושוויץ.

שרופי הכבשנים מאשימים

תעודות, מסמכים ועדויות

על פושעי שואה יהודים

מאת ר' משה שנפלד ז"ל

מהדורה תמישית

נייל עיי
חוג בני תורה

כל הזכויות שמורות
נדפס בארץ ישראל
printed in israel

חברת זו כוללת בתוכה חמשה מאמרים שכתב הרב שנפלד ז"ל.
בנושא זה כתב הרב חמשה פרקים נוספים.
החברת נדפסה ללא כוונת רווח, לעילוי נשמת הרב משה שנפלד ז"ל.

עלי שכול ויתמות

חוברת זו נכתבה ע"י הרב משה שנפלד ז"ל, אשר הקדיש את כשרונותיו המבורכים שחננו הבורא להצלת הדור הצעיר מלהסחף בזרם העכור של הכפירה שירדה על דורנו, עד כי איימה לטובעו.

רבים הם בני הישיבות ואברכי הכוללים ואף ראשי ישיבות צעירים, שראו בר' משה ז"ל את מורס ורבים בסוגיית דעות והליכותיה. הם חבים לו את החוב היקר ביותר, לעצם הישארותם יהודים חרדיים, בעלי השקפה ברורה ומוצקה.

בעתות משבר הדעות ומלחמת היצר, בימי בין המצרים, כאשר שאלות עקרוניות עלו לפרקים ובעיות זוטרות צצו לבקרים, ותעמולת השלטונות כבשה את מוחות ציבורינו, עמדו בני הנעורים נבוכים. מקצתן נתבלבלו, ומקצתם נתדרדרו, והנבונים שבהם הפנו מבטם לעבר המגדל אור שזרק את אלומותיו בעוצמה, ומצאו את האמת - דעת תורה.

במאמריו הנוקבים בעתונות ובהרצאותיו הבהירות בפני הנוער סלל את התיב לפני המחנה. עת כולם הושפעו מאווירת המאורעות ומהלכי הרוח, וההתמזגות האידאית כמעט היתה מושלמת - עמד ר' משה ז"ל בפרץ והסיט את תנועת הרוח לאפיקה הנכון.

לעתים לא הבינוהו, ולפעמים אף לעגו לו ונדו לו על דעותיו "מנוגדות ההגיון". "קיצוני" קראו לו, תו של "מחרחר ריב" הדביקו לו. אולם בחלוף הזמן כשהמאורעות שככו והיצרים נצטננו, צעד הדור בכבדות בעקבותיו, ובראש מורכן אמרו לו: צדקת, אילו אז בקולך שמענו.

"פושעי שואה יהודיים" מושג שלא נכלל בלקסיקון של אנשי הישוב, ולא עלה על דעת הבריות. ואדרבא, מאותם רבבות המאמרים שנכתבו על השואה וממליוני המילים שנאמרו בכלי התקשורת - הסתבר הפוכו, בא ר' משה ז"ל הסיט את מסך השתיקה, והסיר את המסווה ממשתפי הפעולה היהודים שעמדו בראש התנועה הציונית ונתנו ידם לחיה הנאצית.

מדוע להסיר המסווה? למה לפתוח פצעים? לומר לך בן אדם, השמר והיזהר פן יש בלבבך רצון או מחשבה לעבודת המולך הציוני או להתקרב אליו ולהיות במחיצתו. דע מי היו מנהיגיו כבר בראשית דרכו... וכשישראל יורדין-יורדין עד עפר.

מאמריו המודפסים של ר' משה ז"ל שנכתבו בדם התמצית, חדרו ללבבות והפיחו רוח טהרה במחנה.

....וכשהלך ר' משה ז"ל לעולמו שכלה היהדות החרדית את גדול סופריה. המוציאים לאור.

לדמותו של מורנו רבי משה שנפלד זצ"ל (מתוך הספר "פניני רבנו הקהלות יעקב")

חיבה יתירה מאד נודעה, מכבוד רבנו יעקב ישראל קניבסקי, בעל "הקהלות יעקב" זצוק"ל, להסופר החרדי המהולל, מורנו רבי משה שנפלד זצ"ל, בגין מאמריו הנפלאים, המלאים בדעת תורה אמיתית נכונה וטהורה, כתובים וערוכים בסגנונו הלבבי המתוק והמיוחד במינו, המביע בצורה ברורה ובהירה ונמרצת את ההשקפות התורתיות הטהורות, בלי סיג ופגם כלשהו. ורבים השיב מעון התעיה אחרי הבלים, והאיר עיניהם, והעמידם על האמת.

וכאן המקום אתי להזכיר עד כמה חביב היה רבי משה שנפלד זצ"ל אצל רשכבה"ג מרן הגרי"ז זצוק"ל, אשר בעיניו הטהורות היה מבחין הדק היטב היטב הדק בין תכלת לקלא אילן. והיו סופרים חרדיים, שהיה הגרי"ז זצוק"ל אומר על כתיבתם שהיא בבחינת הפסוק "כסף סיגים מצופה על חרש שפתים דולקים ולב רע" - [משלי כ"ו כ"ג] ואילו על מאמריו היקרים של רבי משה שנפלד זצ"ל המליץ הגרי"ז זצוק"ל: "תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אפניו" [משלי כ"ה י"א].

וכמה פעמים ביקש מרן הגרי"ז זצוק"ל מרבי משה שנפלד זצ"ל לכתוב מאמרים על ענינים שעמדו על הפרק, אשר נגעו לו בנפשו הטהורה.

וסיפר לי הרב משה שנפלד זצ"ל, שפעם אחת שאל אותו מרן הגרי"ז זצוק"ל: איך הוא זוכה לכוון לדעת-התורה האמיתית במאמריו? והשיב רבי משה זצ"ל: הנני שומע את דברי ה"בעלי בתים" בענין זה, וכותב ההיפך מדבריהם, כמו שכתב הסמ"ע בחו"מ סי' ג', שדעת בעלי-בתים היא היפך דעת התורה, וממילא דעת התורה היא היפך דעת הבעלי-בתים... ונהנה מרן הגרי"ז זצוק"ל מתשובתו זו...

ושלושה ימים לפני פטירתו בא אליו רבנו הקהלות יעקב זצוק"ל לבקרו בביתו, ואמר לו הרב משה שנפלד זצ"ל כי על יסורים של אהבה הלא אמרו חז"ל שאין בהם ביטול תורה ותפלה, ואילו הוא ביסוריו נבצר ממנו ללמוד אפילו את הדף היומי...

ודמוע תדמע עיני גם כעת, בשעת כתיבת שורות אלו, בהיזכרי באותו ליל יום השישי, ח' אלול תשל"ה, כשנתבקש מורנו רבי משה שנפלד זצ"ל בישיבה של מעלה. ועפ"י צוואתו ערכו את ההלויה עוד באותו לילה, והשמועה הקשה פשטה חלפה במהירות רבה בישיבותיה הקדושות של בני-ברק, ותוך זמן קצר נקבצו רבים מגדולי התורה ואברכי

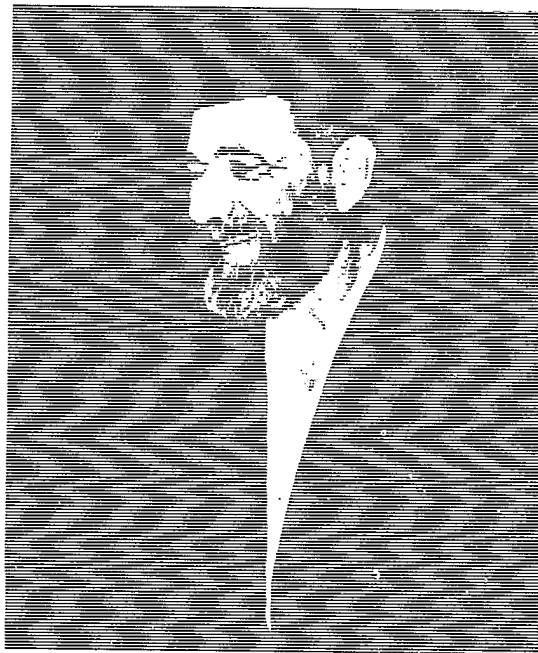
הכוללים ובני הישיבות הקדושות ליד ביתו ללוותו למקום מנוחתו בבית החיים דפוניבוז'.
 כאשר הגיעה החלואה לפינת רח' רשב"ם - הצטרף אל המלווים כבוד רבנו הקדוש זצוק"ל,
 שהוא ממלמל וחוזר כמה פעמים: הוא היה מזכה הרבים גדול, הוא היה מזכה הרבים
 גדול...

זה האיש משה, אשר הוציאנו ממצרי הספיקות והטשטושים והבלבולים, גדול מאד
 היה, בהיותו שופר נאמן לדעת תורה הברורה והטהורה של רבותינו מאורי הגולה מרן
 החזו"א והגרי"ז זיע"א. והרבה הרבה בני-תורה ובעלי-בתים חרדיים חייבים לו את כל
 השקפת עולמם התורתית הצרופה, ואשר על כן היה כה אהוב וחביב ונחמד אצל רבנו
 הקדוש זצוק"ל.

"והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"...

וביניהם ינון שמו הטוב של מורנו רבי משה שנפלד זצ"ל עד כי במהרה בציון ימלוך
 מלך, יאמר שלמו ימי אבלך, ויכירו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון...

במהרה בימינו אמן...

רבי משה שנפלד

ראשית דבר

בועידה ארצית של צא"י שהתכנסה עם קום המדינה, נתקבלה בין שאר ההחלטות, אחת שעוררה סערה אפילו בחוגי אגודת-ישראל, וה"מודיע" סרב באופן עקרוני לפרסמה. בהחלטה נאמר: "אנו מצהירים כי עם קום המדינה דעתנו כאז כן עתה. שהציונות החילונית מהווה סכנה ברוח ובגוף לקיום האומה".

אשתקד הופיעה מהדורה חדשה של הספר "ילדי טהרן מאשימים", שנועדה לבני תורה במיוחד, ונפוצה בישיבות ובכוללים. אותו ספר מחריד לא בא אלא להדגים מה מסוגלת לעולל התנועה הציונית לרוח אומתנו. הקובץ שאנו מפרסמים אותו בזה "שרופי הכבשנים מאשימים" משמש נסיון לשקף באמצעות עדויות, מסמכים ותעודות, כיצד המיטה הציונות ומוסדותיה העליונים אסון על גוף האומה בתקופת השואה הנאצית. אם מדגימה פרשת ילדי טהרן את משמעות "גדול המחטיאו יותר מההורגו" בבחינת שריפת נשמה וגוף קיים, הרי מה שעוללו ראשי הציונות ליהדות אירופה בימי מלחמת העולם השנייה, אין להגדירו, אלא בבחינת הורגו ממש. "שרופי הכבשנים מאשימים" הוא לקט של מאמרים שהתפרסמו ב"דגלנו" בשנים תשכ"א-כ"ג תחת הכותרת "אני מאשים-מן המיצר" מפרי עטו של ר' משה שנפלד, והם מהווים השלמה לגלוייו של הגה"צ הרב וייסמנדל, אשר הקדיש את נפשו למען הצלת אחיו, והזעיק ללא הרף את העולם היהודי, אלא ששומע לא היה לו.

חומר הקריאה בקובץ שלפנינו טעמו מר כלענה, אולם מן ההכרח לעיין בו ולקלוט אותו, למען דעת חילונית מהי, וכדי לעמוד על טיבה ומהותה.

המאמרים המתפרסמים בקובץ מקיפים חלק זעיר מכתב אשמה חמור, המוקיע את מנהיגי הציונות כפושעי-שואה, שתרמו את חלקם להשמדה, בארכיוני משפחת גודמן בלונדון, אייז בציריך, שטרנבוך בלוצרן, גריפל וייסמנדל בארצות הברית גנוזים מסמכים ותעודות שיש בהם לסמך את שערות הקורא, והם מחכים לגואלם. לפיכך יש לסיים את הקובץ במשפט "תם ולא נשלם", תוך סכוי שהדברים יבואו על השלמתם. זו חובתנו לגבי מליוני הקרבנות, ולמען גבוש הכרתנו והשקפת עולמנו. וכבר אמר הרבי הזקן מקאצק "יוסיף דעת יוסיף מכאוב" - אף על פי שיוסיף מכאוב חייב אדם להוסיף דעת.

המוציאים לאור

פרק א'

מונע בר יקבענו לאום

מתי נפלה ההחלטה הגורלית במטהו של היטלר ימ"ש: להשמיד להרוג ולאבד את יהדות אירופה? על כך קיימת עדות ברורה בספרו של הרב ויסמנדל "מן המצר". ויסלצני, נציגו של איכמן בסלובקיה, האיש שאיתו ניהל הרב ויסמנדל בהצלחה את המו"מ על הפסקת גירוש יהודי סלובקיה, סיפר, כי שגריר גרמניה בארה"ב, העביר להיטלר את הדו"ח על ועידת מנהיגי הציונות והקונגרס היהודי בניו יורק, בה הכריז סטיפן וייז בשם העם היהודי מלחמה על גרמניה. למקרא דו"ח זה קיבל היטלר התקפת טרוף, התנפל מלא קומתו ארצה, נשך את השטיחים וצעק: **"עתה אשמידם, עתה אשמידם"**. לאחר מכן כינס את מנהיגי הנאצים לישיבה בונזיי, בה ערכו את התכנית המפורטת של ההשמדה.^{*}

מי היו מחנות הצבא של "העם הלוחם" אשר סטיפן וייז הטיל למערכה? בשורות הקדמיות ניצבו כלואי הגיטאות, חיל גדול, עצום ורב של ששה מליונים - בשר כבשנים, אנשים נשים וטף. הוא סטיפן וייז ישב לו לבטח, הרחק מכל סכנה, ובשמם של חסרי המגן האלה הכריז על מלחמה בגרמניה האדירה.

מקובל, כי גם במלחמות טוטליות, אפילו כאשר נוקטים בשיטות "אדמה תרוכה" דואגים המצביאים לשלום בני עמם ובפרט לגורל ישישים ותנוקות. גם רודנים אכזריים ביותר, שאינם נרתעים משום אמצעי ובלבד לנצח בקרבות, אינם שוכחים, כי אין ערך לנצחון מזהיר ביותר, אם לא ישארו בחיים המוני העם, אשר למען עצמתו וקיומו לחמו הלוחמים. במלחמת העולם השנייה יצאו כמה ממשלות מארצות הכבושות בידי הנאצים לגולה, וממרחקים ניהלו, במידת האפשרות, את המערכות במולדת. בראש וראשונה היתה דאגת הממשלות בגולה נתונה למחסורי האוכלוסיה האזרחית. מאמצים מרובים השקיעו לספק תזונה ותרופות להמונים הסובלים. גם תכנון המרידות ופשיטות הפרטיזנים היה מחושב לפי ממדי הסכנה הצפויה מהם לצבור האזרחי. כך נהגו ממשלות פולין, צ'כוסלובקיה, צרפת, נורבגיה, יוגוסלביה, יון, בלגיה והולנד. יוצאי דופן

^{*} ראה הערה בעמוד 46

לגנאי ולא לשבח, היו גם בשטח זה ראשי הציונות והקונגרס היהודי העולמי, שהתימרו לשמש מעין "ממשלה בדרך", ומתוך מניעים פוליטיים גרידא, הפקירו באכזריות וחוסר אחריות מדהים את המוני העם, שייצגוהו כביכול.

הרעב והמגפות הפילו רבבות חללים בגיטאות, עוד לפני שהנאצים ניגשו לביצוע ההשמדה הכללית. אחוז התמותה בקרב התינוקות נע במקומות שונים בין 60 ל- 70 אחוז. תופעה מתרידה שאין לה אח ורע. היתה קיימת אפשרות סבירה להעביר באמצעות הצלב האדום או ארצות נייטרליות, כגון שוויץ, פורטוגל וטורקיה, חבילות מזון ותרופות ליושבי הגיטאות. תמורת חבילה אחת שהכילה מצרכים יקרי ערך כקפה, קקאו וכי, ונמכרה בשוק השחור, יכלה המשפחה המקבלת להתפרנס חודש ימים במזון חיוני לקיום הגוף. התרופות היו הכרחיות להצלת חיי חולים ותינוקות. כלום יתואר תפקיד יותר חשוב ונעלה לארגונים היהודים העולמיים, בתקופת השואה, מהספקת חבילות ישע אלה בכל הדרכים לגיטאות. אולם יצחק גרינבוים, יו"ר ועדת ההצלה בארץ ישראל, התנגד להקציב אפילו לירה אחת מקרן היסוד למשלוח חבילות מזון לנאבקים עם המרה במיתות - הרעב. גישה זו הלמה את סיסמתו המפורסמת, שחשובה עז בארץ ישראל מקהילה שלמה בגולה. כיצד אם כן יתכן למנוע חבילת קש מעז בארץ ישראל ותמורתה לשלוח מזון לילדים תשושים בגולה? אולם בכך לא סגי. כאותו מושחת אופי הטוען: לא יתן ולא יתנו אחרים, שחז"ל הגדירוהו כרשע, לא הסתפקו ראשי הציונות ב"שב ואל תעשה" נפשע, אלא ביקשו למנוע בכח גם מאחרים להחיש סעד לנצורי הגיטאות.

בשלהי שנת תש"א הכריזה הסתדרות צעירי אגודת ישראל בארה"ב, בעידוד "אגודת הרבנים" דשם, על משלוח חבילות מזון ליהודי פולין. מאות בחורי ישיבה התגייסו להתרמת כספים ולאריזות החבילות. אלפי חבילות נושאות הצלה פורתא יצאו לכוון פולין. מכתבי תודה רוויי דמעות, אישרו את קבלת החבילות והתחננו להמשיך במפעל הצלת נפשות. והנה אירע דבר שגם דמיון מתעתע לא מסוגל היה להמחישו. "ועדת החרם נגד גרמניה" שע"י הקונגרס היהודי העולמי, תבעה בשם ד"ר סטיפן ויז מצעירי אגו"י להפסיק מיד את משלוח החבילות, הפוגע בתקנות ההסגר שבריטניה הטילה על גרמניה. משנדחתה תביעה מבישה זו, ארגן המנהיג הציוני ד"ר יוסף טננבוים, שמינה את עצמו כיו"ר התאחדות יהודי פולין, משמרות מחאה שניצבו לפני משרדי צעירי אגו"י והניפו כרזות גם באנגלית לאמר: "הפסיקו לשלוח מזונות לארצות האויב הנאצי". "אל תפרו את החרם נגד היטלר". הגויים ראו, כן תמהו: יהודים מסייעים בידי היטלר?

(הציונים הרגישים מאד כל אימת שנערכות בארה"ב הפגנות מחאה נגד רדיפות הדת במדינת "ישראל", וטוענים, שההפגנות גורמות לחלול שם ישראל בגויים, לא חששו אז להניף כרזות אלו באנגלית דוקא). צעירי אגו"י לא נרתעו כמובן, אולם המוני היהודים התמימים בניו-יורק נבוכו, והמשלוח צומצם מאד. כמה מזי רעב וכמה חולים אנושים נפחו את נשמתם בגלל החבילות שלא הגיעו, מנין דמים זה כתוב במרומים בפנקס חובותיו של ד"ר יוסף טננבוים, אשר במותו אשתקד לא גמרו עליו את ההלל וההספדים.

מובן, שיהיה זה פשטני מדי אם נניח ששנאת ישראל ורשעות הלב בלבד גרמו להם לסטיפן וויז וטננבוים למנוע פת מפי נפוחי כפן. גישתם נבעה מהשקפת עולם, שהיתה נחלתם המשותפת של כל מנהיגי הציונות בארץ ובחו"ל: כעם לוחם עלינו להקריב קרבנות, שיזכנו עם סיום המלחמה במדינה עצמאית. עלינו לסייע למאמץ המלחמתי של בנות הברית בכל התנאים ובכל המסיבות, ולא להטריד אותן אפילו בשעה שגורלם של מליוני יהודים מוטל על כף המאזניים; הנמקה זו העלה ד"ר טננבוים במפורש בויכוח על חבילות המזון. הוא כותב ב"טאג" מיום 22 ליולי 41, לאמר:

"יתכן שאולי יכולתי לנקוט בעמדת אגו"י כי "אנגליה אינה מוסמכת לקבוע מה טוב ומה רע ליהודים"... אולם, ראשית כל, אין זה רק ענינם של היהודים אלא ענינו של העולם כולו, אשר עניני היהודים חייבים להתאים את עצמם לו, או אפילו להטמע בו כליל. כל דבר המפריע בעד מטרות המלחמה הבריטיות הוא מנוגד לענינים החיוניים של העם היהודי. אסור לנו לעשות כל דבר, בתור עם או ארגון, שעלול אפילו לעורר חשד, שאנו עם לבדד ישכון".

שמא תאמר, כך דרכה של מלחמה, שאינה יודעת רחם. לאו דוקא! באותה עת ועונה, הקימה מלכת יוגוסלביה, ששהתה בארה"ב, ועדה למשלוח חבילות מזון ליוגוסלביה בשביל משפחות החיילים היוגוסלביים שנשבו ובראש הועדה התיצבה גברת רוזבלט, אשת נשיא ארה"ב. בכל אמריקה לא נמצא אפילו יוגוסלבי מטורף אחד, שיטעון כי יש בכך משום סיוע לגרמנים, שכבשו את יוגוסלביה ועל כן אסור לזון את המשפחות הרעבות. כאשר פרץ הרעב ביוון הכבושה, חזר מלך יון הגולה על ופתחי ראשי "בנות הברית" והתחנן על נפש עמו. הוא לא הרפה עד שהשיג, כי בעוד המלחמה בעיצומה, הגיעו "בנות הברית" להסכם הדדי עם גרמניה, על פיו ישלחו "בנות הברית" אניות נושאות מזון לכלכלת תושבי יון. הם עשו זאת למרות ששחררו בכך את גרמניה מן ההכרח לפרנס את

אוכלוסיית יון. ויתר על כן, הצבא הנאצי הכובש אף הוא נהנה בעקיפין ולעתים גם במישרין מהמזון. מה שיאה היה למלך יון ולמלכת יוגוסלביה, לא הלם כנראה את מעמדו של "הנשיא הבלתי מוכתר" של העם היהודי, ד"ר חיים ויצמן, שקוע במדיניות גבוהה, בז ליום קטנות, ונקלה היתה בעיניו מלאכת השקטת רעב והחשת מזון. עושי דברו בארה"ב, שקדו על קיום הנבואה שהשמיע בקונגרס הציוני בשנת תרצ"ז, כי "הזקנים יאבדו, הם אבק כלכלי ומוסרי בעולם האכזרי. הזקנים צריכים לעמוד בכך ולהשלים עם כך".

ראביי-החובל והוא מחבל

במשך כל שנות ההשמדה כידוע, לא נקטו "בנות הברית", שאליהן הצטרפנו כביכול כ"עם לוחם", בשום פעולה ממשית להצלת יהדות אירופה. נאמנים להלכה שעשו שונא את יעקב, שמחו בלבם גם שונאיו של היטלר על המלאכה שהוא מבצע ביהודים. משאת נפשה של הנצרות מאז השתלטה על העמים: להשמיד את "רוצחי המשיח", עמדה על מפתן התגשמותה. רק בשנת תש"ד, הוקם המוסד הממשלתי הרשמי הראשון, שנועד להציל יהודים ממות, הוא "ועד ההצלה לפליטי מלחמה של הנשיא רוזבלט". לא על נקלה הסכים הנשיא רוזבלט, שהיה שונא ישראל מובהק, ליסודו של ועד זה. קדם לכך מאבק ממושך של היהדות החרדית בארה"ב, בראשות "אגודת הרבנים". יומיים לפני יום הכפורים תש"ד, יצאו חמש מאות רבני ארה"ב בהפגנה רבת רושם לושנינגטון ובפיהם זעקת אימים על נפש אחים הנתונים בצרה. הם הגישו את תעצומותיהם לפני הקונגרס והסינט של ארה"ב, וכן ב"בית הלבן" של הנשיא. פניות בלתי פוסקות אל צירי הקונגרס וחברי הסינט, הבשילו את החלטת שני הבתים המחוקקים, שאילצו את רוזבלט להכריז ב-22 ינואר 44, על הקמת ועד ההצלה של הנשיא. לאותה הפגנת רבנים אירע תקר אחד פוגע ומכשיל: הנשיא רוזבלט סרב לקבל את משלחת המפגינים ויוצג רק ע"י מזכירו. וכאן אנו מגיעים שוב לאישיותו עתירת העוונות של סטיפן וייז. ה"מארגן זורנאל", שאינו חשוד על הטלת שקוצים במנהיגים ציונים, כתב על הפגנת הרבנים בין השאר:

"יש להצטער על כך, כי הנשיא לא מצא לנכון לקבל את פני משלחת הרבנים. יש להצטער משנה צער על הקובלנה, כי זה אירע בגלל "השפעות" שלהן היה הנשיא נתון מטעם גורמים יהודים מסוימים. הפיכת ענין הצלת היהודים לכדור פוליטי בו משחקים עד לפני מפתן בית הנשיא היא שערוריה נוראה".

אנשיו של הרביי הרפורמי סטיפן וייז לא הסתירו את פשע החבלה המכוונת וגם הצביעו בגאווה על סטיפן וייז כעל אדם שניסה להכשיל את הפגנת הרבנים. בבטאון הציוני העברי "בצרון" מתשרי תש"ד אנו קוראים את דברי הלגלוג הבאים (ראה ספר "דברי ימי ועד ההצלה בארה"ב", מאמרו של ר' משה פראגר):

"הרבנים והגאונים שלנו, הרשכבה"ג והחופק"ק וכבוד קדושתם של האדמו"רים והצדיקים מכל המינים וכל כלי הקודש, עזבו לפתע את כסאות רבנותם, אזרו את אבנטיהם, סלסלו את פיאותיהם, תקנו את זקניהם ויצאו להסתער על חומות עיר הבירה וושינגטון. הרבנים שלנו הם בקיאים בש"ס, רק מסכת אחת לא למדו ושכחו אותה, היא מסכת דרך ארץ. הם לא הבינו ולא ידעו, כי אין לכבוש את וושינגטון בסערה. הם חייבים היו לדעת, כי מצויים מפתחות לבית הלבן, מפתחות מבחוץ ומפתחות מבפנים להכנס לפני ולפנים, ומפתחות אלו מצויים בידי אחרות. זהו כלל עתיק "מי שטרח בערב שבת, יאכל בשבת". ודאי יודעים הם, כי כאשר על הציונות ריחפה סכנה גדולה, מי הוא שהלך לבקש רחמים ולקרוע את גזר הדין? לא הם, אלא אחד, ראביי מפורסם, שניצב תמיד על המשמר, ואשר בידי ובידי חבריו נמסרו".

הפגנת רבני ארצות הברית לפני הבית הלבן

באמצעות חבר הקונגרס בלום, עשה סטיפן וייז את הכל, כדי למנוע את קבלת ההחלטה בבתי המחוקקים על הקמת ועדת ההצלה. אולם הוא הצליח רק להשהות, אבל לא לבטל את ההחלטה הני"ל.

אין הקב"ה מקפח אפילו שכר שיחה נאה, ולפיכך אין לקפח גם את שכרו של ראביי סטיפן וייז על מעשה אחד טוב שעשה. אמנם הוא חשב לרעה, אולם אלקים חשבה לטובה להחיות עם רב. המעשה הטוב הזה היה פירוק "ועד ההצלה המאוחד למען יהדות אירופה". הועד המאוחד, שכלל את כל הארגונים היהודיים הגדולים בארה"ב לרבות "אגודת הרבנים" ואגודת ישראל, ואשר בראשו עמד ד"ר סטיפן וייז, הצטיין לא רק באפס כל מעשה, אלא גם בלם כל התערורות להצלה, שהיהדות החרדית בארה"ב ביקשה לנקוט בה. כנראה שלבסוף נמאסו על ד"ר סטיפן וייז ההטרדות הבלתי פוסקות של נציגי יהדות התורה, שתבעו פעולות ממשיות ולא הסתפקו במדיניות גבוהה, ובתחילת שנת תש"ד החליט ד"ר וייז לפרק את הועד המשותף. בישיבת הפירוק הדרמטית נתקבלה החלטת החיסול בקולות: הקונגרס היהודי העולמי, הועד הציוני, מועצת בתי כנסת של המזרחי, "בני ברית ו"הדסה", נגד קולות: אגודת הרבנים, אגודת ישראל, הועד האמריקאי היהודי וועד הפועלים.

כך מסתבר למה יצאה היהדות החרדית למבצע ההצלה בתנופה ובהקף רק בתחילת תש"ד. שיתוף הפעולה עם הציונים אסר קודם את ידיה כבנחושתיים.

ועל כך מתודה הרב הגאון סילבר בספר "דברי ימי ועד ההצלה" לאמר:

"ודע עקא - כי הנסיון האחרון של "השתדלות" ושל "שדול" אצל ראשי המרצחים בעד מחיר רב של כסף ושוה-כסף של תשלום פדיון שבויים בגלוי ושל מתן שוחד בסתר, נסיון נואש זה נעשה באחור רב מדי. אילו הצלחנו לאחוז באמצעים כאלה שנה-שנתיים ואף שלוש שנים לפני כן, כי אז, כי אז..."

אילו השכלנו, לשים יותר לב, וביתר עזות דקדושה, וביתר חרוף נפש והסתכנות עצמית, לקריאותיו ותביעותיו של האי גברא רבה, גדול בתורה וגבור במעשי הצלה, הרב מיכאל דוב ויסמנדל, ריש מתיבתא דישיבת ניטרא, אשר הוא שהיה בעל המתכנן הגדול, בעל העזה הגדולה, ובעל התובע לגדולות ונצורות אהה... אילו, אילו- אילו..."

בגיא-הדמים ישב הרה"צ ויסמנדל, הזעיק שמים וארץ, הריץ את מכתביו בהסתכנות ותמורת תשלומים גבוהים לתפוצות הגולה, ולא ידע, כי מכתביו לא הגיעו בכלל אל הרבנים להם נועדו, אלא נשארו במגרות המנהיגים הציונים, אשר איתם שיתפו הרבנים פעולה למען ההצלה.

והרה"צ ויסמנדל קורע שחקים, אולם לא מבקיע את לבבות האבן:

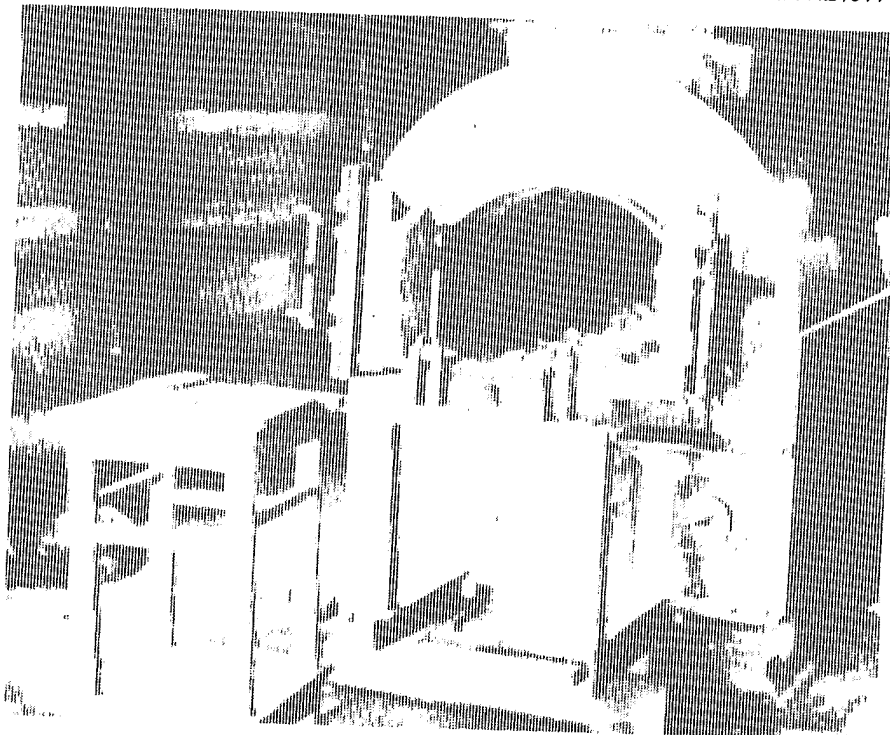
אחינו בני-ישראל האם השתגעתם?! האם אינכם יודעים באיזה גיהנום אנו חיים?! אתם שומרים על הכסף וכל תחנונים שלנו אינם פועלים אפילו פעולה של עני העומד בפתח, אתם משליכים לפנינו פרוטות. כמה הפצרות הפצרנו בכם?! רוצחים משוגעים! מי הוא הנותן?! אתם הנותנים פרוטות מגובהי במותיכם, או אנחנו הנותנים דם ודמעות בעמקי תהום. אנחנו כבר ספרנו לכם כמה פעמים את הנעשה באמת, האפשר שאתם מאמינים לזה הרשע הרצחן יותר ממה שאתם מאמינים לנו הנרצחים? האפשר זה? השם יפקח את עיניכם ויתן לכם את הזכות להציל בשעה האחרונה את שארית הפליטה."

"ועד ההצלה של אגודת הרבנים" באמריקה רשם דפים באותיות של זהב. הוא הציל חיי אלפים, אולם זו היתה כאמור כבר השעה האחרונה עת נותרה רק שארית הפליטה. שנים רבות גורליות הוחמצו בעקבות שתוף הפעולה עם ארגוני הציונים. על הגישה של יהדות התורה למעשי ההצלה כותב הרב הגאון ר' אליעזר סילבר שליט"א, שעשה גדולות ונצורות למען ההצלה, בספר "דברי ימי ועד ההצלה":

"זכורני כי בימים האלה למען ההצלה, נכנסתי לתבוע סך הגון מאת נדבן ידוע ומפורסם, והלז פנה אלי בשאלה כזו: ילמדנו רבנו. קשה לי להשיג, שבעניני הצלת היהודים באירופה אין מי שיצליח לעשות דבר מה, לא כל המוסדות וארגוני העזרה המפורסמים שלנו, ולא המנהיגים הפוליטיים הנכבדים שלנו, ודוקא קומץ של רבנים אורטודוקסים, רבנים לא מודרניים ובטלנים, הם הם שהצליחו במשימה כזאת? ואני השיבותי לאיש תשובה קצרה: כאשר הדבר נוגע להצלת נפשות מבני ישראל אנחנו הרבנים מצווים שלא להיות בטלנים כלל וכלל. מצוה זו של פקוח נפש ושל פדיון שבויים אינה נקנית אלא במסירות נפש ממש. על פי דין תורתנו הק' אנו מוכנים למען הצלת נפשות לעבור על כל מיני עברות גדולות וקטנות כלפי השלטונות. אנו מוכנים לפדות יהודים לקוחים למות מתוך מחנות הריכוז שלהם בעזרת פספורטים מזוייפים,

ולשם כך לבוא אפילו במו"מ עם מזיפי תעודות וגונבי פספורטים. אנו מוכנים להבריה ילדי יהודים על פני גבולות, ולהעסיק בכך מבריחים מומחים, אנשי הפקר שמלאכתם היא. אנו מוכנים להבריה כספים שלא ברשות לאזורי האויב במטרה לשחד בשלמונים כמה וכמה מבין מרצחי היהודים, חלאת המין האנושי. ואנו מוכנים אפילו לשלוח שליחים מיוחדים להתחנן בפני ראשי המרצחים, ולנסות לשכך את חרונם על היהודים במחיר גדול ועצום".

אופיינית להדגמת השוני הזה, היא גם הקובלנה בפיו של מר חיים ברלס, אשר שימש נציג ועד ההצלה של הסוכנות היהודית בקושטה. בביקורו בארץ התלונן באזני חבריו בסוכנות היהודית על ר' יעקב גריפל זצ"ל, איש ההצלה המופלא, שפעל כשליח היהדות התורתית בקושטה. מר ברלס טען, כי ר' יעקב גריפל הופך את כל סדרי המשרד בקושטה, הוא ביטל את שעות הקבלה והעבודה הקבועות. ולא עוד, אלא שהכניס גם את מיטתו לתוך המשרד, כדי שלא יהיה נאלץ לעזבו אפילו בלילות, מחשש שמא תגיע פתאום איזו ידיעה חשובה או שיחה טלפונית, שבעקבותיה אפשר להציל אולי יהודי אחד.

שרופי הכבשנים מאשימים

לדאבון לב, אין לזקוף על חשבוננו של יצחק גרינבוים אפילו זכות יחידה שעלתה כנ"ל בחלקו של סטיפן וייז. יצחק גרינבוים לא מצא לנכון לפרק את השותפות עם אגו"י בארץ ישראל בועד ההצלה הסוכנותי. הוא הבין שאגו"י מבחוץ היא יותר מסוכנת לזממיו, מאשר כל עוד היא בפנים. התוצאה היתה, כי בעוד שכל ההסתדרויות הארציות של אגו"י בעולם הגדילו לעשות למען ההצלה, היות ופעלו במסגרת עצמאית, נשארה אגו"י בארץ ישראל כבולה באפס מעש באזיקי הסוכנות היהודית. ועד ההצלה הסוכנותי נשא את שם ההצלה לשוא, יותר נכון היה לכנותו בשם ועד ההעלמה, ההשתקה, הסח הדעת ובלימת המרץ. משול היה לכרכרה רפודה שעטנו ונהוגה בכלאים, שהרכב עוצר את הפרשים הדוהרים למען יתנהלו בכבדות ולאטם. בעוד שנציגי אגו"י בועד ההצלה הסוכנותי היו חדורים רצון לזהט להציל חיי יהודים, היו הגיגיהם של הנציגים הציונים, ובמיוחד היו"ר גרינבוים - שקועים בתחבולות כיצד לנצל את השואה ומוראותיה לביצור הבית הלאומי, ולמתן תוקף לתביעות הקמת מדינה יהודית.

הצטרפותה של אגו"י בארץ ישראל לועד ההצלה הסוכנותי היה בבחינת החטא הקדמון, הראשון ולא האחרון של שיתוף פעולה עם החלוניות הלוחמת, בתוך מסגרת חלונית. שיתוף פעולה שהיה הרה אסון בשעתו וגם במרוצת הימים הבאים.

כל מי שהשתתף בועידה הארצית הראשונה של אגו"י בפתח-תקוה לא יכול לשכוח את זעקתו של העסקן המסור ר' חנוך קרונוק ז"ל, נאמן ביתו של מרן גאב"ד בריסק זצוק"ל, שהרעיד את לב כל משתתפי הועידה בשאלתו הנוקבת: יהודים רחמנים בני רחמנים, כיצד זה מסרתם את התפקיד הנשגב והקדוש ביותר בתקופתנו זו, את הצלת יהדות אירופה, בידי המסואבות של יצחק גרינבוים? במשך הזמן נתברר את שחייב היה להיות מובן כבר אז: מה עולל ועד ההצלה הסוכנותי ליהדות אירופה וכיצד קרב את שקיעתה.

פרק ב'

בספר המסמכים של הסוכנות היהודית מתקופת השואה כתוב לאמור:

"הגיעה אלינו ידיעה כי בקהלה מסוימת בפולין נתכנסו כל היהודים לבית הכנסת, פתחו את ארון הקודש וקללו את מנהיגי היהדות העולמית".

שמא תאמר: אין אדם נתפס על צערו, והיתה זו התפרצות טרוף של מיואשים נדונים למות? לא ולא, היהודים האומללים האלה אם כי הם לא חזו, תחושתם חזתה יותר משידעו בהכרתם. שני שותפים להשמדה היו לו להיטלר, אשר בלעדם לא היה מסוגל להשלים כמעט את מלאכתו: העזרה הפעילה והסבילה של העמים הנוצרים, לרבות אלה ששעבד ושעמדו אתו במערכות מלחמה מחד-גיסא, ומאידך גיסא, יהודים משתפי פעולה בארצות הכבושות, ובמקביל להם מנהיגים יהודים חילוניים שמעלו בתפקידם ועמדו על הדם בארצות החפשיות.

לגבי הפושעים כבדי עוון - שעמדו בתקופת השואה בראש הצבוריות היהודית בארצות החופש, אין כל חוק ומשפט, ולא זו בלבד אלא אלה מהם שמתו בינתיים, מוזכרים בכבוד ובהערצה, ואלה שחיים עדיין, ממשיכים לשמש בתפקידיהם הרמים ומתימרים לייצג את העם היהודי.

אולם אנו נחשוף את מעשיהם של המנהיגים החילוניים. מטרת החשיפה היא חינוכית בלבד. להושיב את החילוניות על ספסל הנאשמים ולחושפה כאויב בנפש לאומתינו.

מי ילד לנו את אלה פושעי השואה היהודים? על איזה קרקע צמחו הקוצים והברקנים בכרם בית ישראל? מהו הרקע הנפשי והמעין העכור והמורעל ממנו שאבו שחיתות מוסרית ושנאה לאחים מעונים, עד שנמצאו כאלה ששרתו ברצון ובשקידה את חיות הטרף במלאכת ההשמדה? ניתן את רשות הדיבור לסופר והוגה הדעות המפורסם י. עפרויקין, שהיה מנושאי דגל החלוניות, ואשר השואה קרבה אותו לפתחי תשובה. בספרו "קדושה וגבורה אצל היהודים" הוא אומר:

"מנין באו לנו אלפי השוטרים המשרתים היהודים של הגרמנים בגיטאות ובמחנות? מאיזה חוגים התגייס צבא הפושעים הזה? על כך מעידים כל נצולי השואה:

מהעולם התחתון היהודי ומחוגי המשכילים... אותם המשכילים בזו מעודם ליהודים ה"חשוכים" על תלבשתם המסורתית. כלום לא הרגישו כלפי יהודים אלה אותם רגשי בזו ואולי גם שנאה, כמו אדוניהם ומפקדיהם הנאצים? שאלו את פי יהודי הגיטו והמחנות והם יאשרו לפניכם, כי המכות שספגו מידי אותו "נוער זהב" יהודי, היה בהן הרבה מהבזו. הם חשו שכאן לא מבצעים רק מתוך צייתנות את פקודות הגרמנים, אלא שמשקיעים מקצת התמדה ומרץ עצמי במכות האכזריות... אנו איננו מבינים כי להתפשט מהיהדות הרי זה לגבי יהודי גם להתפשט מהאנושיות, כי הסרת צלם היהדות מהפנים, יש בה גם משום הסרת הצלם האנושי והערך האנושי. וכאן יש לציין את העובדה המתאשרת ע"י כל העדים ורושמי הרשומות, החל מהקומוניסטים והבונדיסטים וגמור בציונים, כי יהודים שנשארו נאמנים לתורה, יהודים בקפוטות ואצטלא דרבנו, לא נמצאו במשטרה היהודית, לא היה חלקם בין הקאפוס והפלוגות המיוחדות. אפילו הגויים האוהבים אותנו, כאשר הם מבקשים לתאר טיפוסים מזהירים והופעות נעלות בין יהודי המחנות, הרי הם נאלצים לחפש אותם בין יהודים שומרי תורה, שלא חלקו מכות, שרעבו ולא התגאלו בטריפות, שפרסו מפרוסתם האחרונה לחולים ולחלשים...."

והרי עדות מסייעת, מתוך ספרו של ק. צטניק, מחבר ספורי השואה המפורסם, שהתעלף וחלה מחלה אנושה לאחר שפתח בעדותו במשפט אייכמן. בספרו "קראו לו פיפלי" על אושביץ, הוא משרטט את דמותו של אליעזר גרינבוים, בנו של יצחק גרינבוים, אשר הודות לטכסיסי הלשנה וגלויי אכזריות שהדהימו אפילו את הגרמנים, הועלה לדרגת מפקד הבלוק. ק. צטניק כותב בין השאר:

"בשנאה תהומית שנא יהודים דתיים. עיניו היו יורקות גיצי אש להבות, כאשר נתגלגל לידי יהודי דתי ובמיוחד רב. על כן לאחר שהרג את החר, הזמין מיד מהדרגשים את שני היהודים. מי מהם הוא הרב? ראשו של הרב הוא מכוסה בחתיכת ארג מתוך שרוול תלוש. פרוכטנבוים (גרינבוים) מדד את שניהם במבט בזו. פניו התעוו בצער כנה, על שכמותם חיים עדיין. כאשר פנה אל הרבי משילוו פלט מבין שיניו ההדוקות, ב"ריש" מודגשת ובנגון אנטישמי מובהק: "ררררביצין", בינתיים הגה מוחו ותכנן איזו סוג מיתה יבחר בשביל שניהם."

ק. צטניק נותן פורקן להרהורי אחד מאסירי אושביץ:

"אביו, המנהיג הציוני, ודאי יגיע הראשון לאושביץ, כדי להתאבק פה בעפר. והוא בודאי ידה ראשון אבנים בפגר בנו התלוי. פרוכטנבוים(גרינבוים) האומלל כל ימיו יחשוב, כי ידיו הוא הניפו את המקל שבידי בנו. הוא לא ידע כיצד לקונן ולהתאבל. אין ספק כי בשארית ימיו הוא יתהלך לבוש שק ואפר של היהודים השרופים שאותם רצה בנו, על ראשו. הרי הבן הוא אבר של אביו, כדרך שהפרי הוא אבר של העץ. חלק מהיהודים היה נשאר אולי בחיים, אלמלי היה אביו של משרת הנאצים פרוכטנבוים (גרינבוים) - סוחר זעיר, סנדלר, או שמש בית הכנסת. מי יודע כמה יהודים היו נשארים עד היום בחיים, אלמלי היה פרוכטנבוים, המנהיג הציוני, עירי מילדים".

מה שקרה במציאות ידוע לנו: יצחק גרינבוים מתהלך וראשו זקוף, מוקף כבוד והערצה כמנהיג ציוני דגול. את בנו הרוצח מלט ארצה, ואף כי לא כדור ערבי, אלא נוקם יהודי שם קץ לחייו, הרי שמו שולב ב"גוילי אש" -ספר הזכרון של הנופלים במלחמת הקוממיות. ידע האב, כי ממנו ירש בנו את השנאה העזה כמוות לשומרי תורה ולנושאי דגלה, כי בביתו ומפיו שמע את הסיסמה "מות ליהדות החרדית", והוא בצע בפועל את הרהורי העברה של אביו, ומהו כי ילין ולא יחפה עליו? היבסקים ברוסיה והקאפוס בגיטאות ובמחנות, כולם נזונו מאותה משטמה מטורפת למורשת ישראל ולממשיכה.

☆☆☆

רומקובסקי, שמש עשרות שנים כיו"ר ההסתדרות הציונית בלודז', הכתיר את עצמו בחסות הנאצים למלך הגיטו. התעלל ב"נתנינו" האומללים באכזריות רודן מטורף. הוסיף גזירות על גזירות הנאצים, ארגן בקפדנות ובדייקנות את משלוחי המות ללא רחם, מינה את עצמו אפילו כמסדר קדושין בלעדי לזוגות צעירים.

אלפרד נוסנינג, המנהיג הציוני הישיש, ידו האיש של הרצל, הכתים את זקנותו בגיטו וארשה כמלשין ומרגל למען הנאצים, נדון והוצא להורג ע"י המחתרת היהודית.

לא הוזכרו שמות אלה, אלא להדגמה בולטת. אולם ארוכה היא רשימת הדראון והיא משתרעת על פני ערים ועיירות בפולין, ליטה, הונגריה ורומניה. זה לעומת זה עשה אלקים. ומול החלונים היחידים, עושי הרשעה, מתיצב מחנה גדול של רבבות מאמינים, אלמונים לרוב, אשר כזוהר הרקיע מאירים ומזהירים, שכל מוראות השואה לא יכלו

לכבות בקרבם את רשפי אהבת ה' ואהבת ישראל ולהכחיד את שלש תכונות הנפש היהודית: רחמנים, בישנים וגומלי חסדים. עוד טרם הושר שיר מזמור לקדושת חייהם ורק בספרו של יודע תעלומות נכתב צדיקים וענוי עולם אלה מה פעלו. רבי מיכאל דב ויסמנדל זצוק"ל נותר מאוד מוצל יחיד עלי אדמות, שנצב לתבוע את עלבונם, את הפקרתם ואת בדידותם. הוא לא החריש ולא שתק כל עוד היה סכוי אחרון להצלה, הוא לא אבה גם להשלים ולשכוח אחרי ככלות יהדות הגיטאות והמחנות. הוא הקטיגור הגדול במשפט הצללים שערך נגד מנהיגי היהדות העולמית החלונים וכתב האשמה שלו הלא הוא חרוט באותיות צורבות על דפי ספרו "מן המצר". אמנם הספר רחוק מלמצות את כל החומר, הוא כלל בו רק פרטים שהיו ידועים לו בעודו במצר ונמנע מלחקור ולהוסיף את כל מה שנתברר לו לאחר צאתו אל המרחב. לבו לא יכול היה להכיל יותר והתפלץ בקרבו, הוא נפל שדוד מעומס משא הפשעים של אלה שעמדו על הדם שקטים ושאננים. כי כאמור משתפי הפעולה הם בבחינת דגי רקק שנאחזו במצודה ובקשו להמלט בכל הדרכים, גם הפסולים ביותר, ואילו הלוינים, המנהיגים החלונים הגדולים, נמצאו במקומות מבטחים ונהלו מדיניות גבוהה, בה שמשו מיליוני היהודים הכלואים כטוראים על לוח השחמט במשחקם.

"דם תמורת מדינה"

המנהיגים הציונים שבתקופת השואה חלשו לא רק על דעת הקהל, אלא גם על מקורות הכסף והאינפורמציה ויצגו למעשה את העם היהודי בפני השלטונות ואומות העולם, הם בלבד אחראים על מה שנתן היה להעשות בידי כלל ישראל למען ההצלה ולא נעשה. בשלשה שטחים הציוניים נכשלו והכשילו: **(א)** בשטח המודיעין, **(ב)** בשטח העזרה החמרית, **(ג)** בשטח מניעת ההשמדה. אלמלי היו כשלונות אלו בבחינת שגיאות וטעויות, כי עתה היה מקום ללמד זכות על העדר כשרון. אולם האמת המרה היא, כי הם היו תוצאות של שיטה מכוונת וגישה עקרונית. המטרה העליונה והסופית היתה הקמת המדינה, המוני בית ישראל שמשו רק אמצעי עזר, כל מקום שהיתה קיימת סתירה בין שני אלה, נדחקו צרכי ההמונים ואפילו הצלתם מפני צרכי המדינה המתוכננת. בשנת תרס"ה, כאשר פרצו הפרעות ברוסיה, קדמו אותן הסוציאליסטים היהודים בברכה וביחד עם סוציאליסטים רוסים התנחמו, כי הדם היהודי הוא שמן יעיל לגלגלי המהפכה. המנהיגים הציונים ראו בדם היהודי שנשפך בתקופת השואה את השמן לגלגלי המדינה

היהודית. וכאותו מצביא שמשליך לקרבות רבבות חיילים ומסכן את חייהם על כבוש מבצר אחד, כן נהגו המנהיגים הציונים, ידיהם שבנו את מדינת "ישראל" דמים מלאו והם שיקעו בבצור חומותיה את ילדי ישראל המושמדים בגולה.

בשנים שלפני השואה ובשואה עצמה היה הקו המנחה של התנועה הציונית ביחס לעליה לארץ ישראל - סלקציה. סלקציה פירושה, שאין לתת לכל יהודי לעלות לארץ ישראל, כי אם בתנאי שהוא:

צעיר, ולא זקן.

בעל השקפה חילונית, ולא דתית.

ובקיצור: יש להקפיד, שלא כל מי שרוצה לעלות לארץ ישראל - יעלה. זהו הקו. זוהי השיטה. היטיב להגדירה דוד בן גוריון מראשי התנועה הציונית. ב-1933, על רקע הדרישה לתת סרטיפיקטים (רשיונות עליה) לפי גודל המצוקה כמו זו של יהודי גרמניה, אומר בן גוריון:

"...בארץ של קבוץ גלויות, במקום שניצבת השאלה החמורה, כיצד להוות מכל אבק אדם מעמד יוצר... יש צורך בעליה מובחרת... הציונות אינה מפעל פילנטרופי (מפעל צדקה המרחם על מי שנתון בצרה) אנו זקוקים פה לטיפוס המעולה של יהודים שיפתחו את הבית הלאומי".

ב 1933- כבר היה היטלר בשלטון, ויהודי גרמניה החלו לסבול נוראות משלטון האימים שלו. ואעפ"כ סובר בן גוריון, שלרבים מהם אין מקום בארץ ישראל. ולכן עליהם להמשיך להשאר בגרמניה ולסבול, שכן "הציונות אינה מפעל פילנטרופי".

גם כשהדרדר המצב בגרמניה עד שהותר דמם של ישראל, ואפילו בעיצומה של השואה - לא שינה בן גוריון את תפיסתו.

אין זו תפיסתו הפרטית של בן גוריון, אלא קו ברור של כל התנועה הציונית. על מנת שנשתכנע בכך - נתבונן בדברים שאמר שותפו של בן גוריון בהקמת מדינת ישראל - חיים

וויצמן. בשנת תרצ"ז (1937) מתכנסת ועידה ציונית בלונדון. נוכחים בה 480 צירים ציוניים, וויצמן נושא את דברו:

"תקוותם של ששת מליון יהודי אירופה היא הגירה. מתהומות הטרגדיה אני רוצה להציל 2 מליון נוער. הזקנים יאבדו, הם יחכו לגורלם. הם אבק כלכלי ומוסרי בעולם אכזרי. רק ענף הנוער ישרא, הזקנים צריכים לעמוד בכך, ולהשלים עם כך."

הגדרה זהה שומעים אנו בדברי וויצמן ובן גוריון. ישנם בני אדם, וישנו אבק אדם. לבני אדם יש מקום בארץ ישראל, ואילו האבק... יחכה לגורלו.

ומה יהיה כאשר יקומו לטרופ את האבק?

באותם ימים, הופץ תזכיר סודי שהוכן בידי א. הרטגלס, לימים מנכ"ל משרד הפנים. בראש התזכיר נכתב שהוא מיועד אך ורק לגורמים ציוניים, ואין למוסרו לגופים הבלתי ציוניים, המשתתפים בוועד ההצלה. בין השאר נאמר בו:

"אני מבין שהעמדת השאלה בצורה זו יש בה משום אכזריות. אולם עלינו להגיד, שאם ביכולתנו להציל רק עשרת אלפים איש שיהיו לתועלת לבנין בארץ ולתחיית העם החדש (העברי או הישראלי), ומאידיך יש לנו מליון יהודים שיהיו לנו למעמסה, עלינו להבליג ולהציל רק את עשרת אלפים על אף התלונות והתחנונים של המליון... לכן עלינו... לוותר על הצלת האלמנט המזיק!"

ואכן לדאבונינו קמה החיה הנאצית לטרופ את אבק האדם, "ועל אף התלונות והתחנונים"... ויתרה התנועה הציונית על הצלתם.

לא היה זה בגלל חסרון בתכנון או בארגון, ולא היה זה במקרה.

הויתור על ההצלה, היה מתוכנן מראש, ולאורך כל המלחמה ביצעה התנועה הציונית את מה שהוגדר אצלה היטב עוד לפני שהחלה השואה (ואף בימי השואה לא נשתנתה ההגדרה) "לוותר על הצלת האלמנט המזיק".

ולכן לא נתנה אגורה עבור ההצלה, למרות שהיה כסף, וע"י כסף ניתן היה להציל רבבות ומליוני בני אדם, וכמו שנקרא בהמשך.

ולכן גם הפריעה להצלה כאשר היה חשד שההצלה תחבל בענין הציוני. (דהיינו שתביא אבק אדם לארץ ישראל).

ולכן גם חיבלה בכל הצעה, שהציעו אומות העולם, להציל יהודים למקומות מקלט זמניים, אשר אינם בארץ ישראל.

בן הכט כותב בספרו "כחש" על וייצמן:

"האמת על וייצמן היא, כי הוא נישא על כנפי החלום היהודי של ציון החדשה, אשר איך שהוא לא כללה את היהודים האמיתיים של סימטת פטיקוט, רחוב הסטר, ורחוב נאלבקי שבוורשה. נאומים נמלצים רבים הוא נשא, שהסבירו את מטרותיה של ציונותו. הוא הציע לעולם תמונה של ציונות העמלה להקים מדינה עבור יהודים נוצצים, ולא גיטו נוסף עבור רוכלים דוחפי עגלות ועוטפי טלית נחותים".

לעוטפי טלית נחותים אין מקום בארץ ישראל. אידיאולוגיה זו של וייצמן לא נשארה בתאוריה בלבד, אלא אף בוצעה למעשה. על מציאות כאובה זו יעיד בין יתר העדויות, הרב ישראל דוד אפשטיין (אחיו של האדמו"ר מאוז'רוב, הרב משה יחיאל אפשטיין זצ"ל) הכותב במכתבו:

כבר גיליתי דעתי, איך בזמן שעיני כל ישראל צופים אל אדמת ישראל, והחרדים הרוצים לעלות אין מניחים אותם השמאלנים לבוא, ועל ידי זה מתרבה כוחם, ועלינו... ללחום מלחמת התורה... ולמה אינכם מרעישים... נגד העוולה שנעשה בזה, נגד העם החרדי, אשר הם רוב מנין ורוב בנין האומה הישראלית..."

במכתבו מזכיר הרב, שהשמאלנים אין מניחים לחרדים לעלות לארץ, אולם למעשה מבחינה זו אין הבדל רב בין השמאל לימין. אביהם של "אנשי הימין" - ז'בוטינסקי, גם כן סבר כווייצמן ובן גוריון בענין זה. אף שקרא לעליה המונית לארץ, הרי לדעתו יש לאחוז באמצעים כדי לשלול מהיהדות החרדית כל אפשרות להשתתף בבנין הארץ (חדשות הארץ" גליון 96)

ולא רק לחרדים אין מקום בארץ ישראל, אלא כל אבק אדם המוגדר כאלמנט מזיק עליו להשאר באירופה הנרמסת ביד הנאצים. נתבונן בעובדה אחת, אשר לא על עצמה בלבד באה ללמד, אלא על הכלל כולו.

הנה בחורף שנת 1940 הצטופפו בתוך ספינה רעועה כמה מאות מיהודי הבלקן. הספינה נעה הלך ושוב על גלי נהר הדנובה מחוסר אפשרות לעלות לחוף שהיה כבוש בידי הנאצים. יהודים אלו היו מעפילים, בהם זקנים, נשים וטף, שהפלתם לא אורגנה ע"י המוסדות הציונים הרשמיים. הם היו נתונים לסכנת מיתה מרעב ומצמא, והיו זקוקים בדחיפות לסכומי כסף כדי לפצות את רב החובל שיסכים להמשיך להובילם ארצה. המגבית היהודית המאוחדת סירבה להושיט כל עזרה. הנרי מונטור, ממנהלי המגבית, משיב על מכתבו התובע פעולה של רבי ברוך רבינוביץ, מקהילת "בני אברהם" במרילנד, ובין השאר הוא מנמק את טעם הסירוב:

"... סלקטביות מהווה גורם הכרחי בבעיות העליה לארץ ישראל. בסלקטביות הכוונה היא, בחירת אנשים ונשים צעירים, אשר חונכו באירופה למטרות יצרניות בחקלאות או בתעשייה, ואשר הם מוכשרים גם בשטחים אחרים לחיים בארץ ישראל... כלום אין זה עקרוני למנהיגים אחראים לדאוג בעצמם למיון העליה...?"

בספרו "בימי חורבן ושואה" כותב יצחק גרינבוים:

"כששאלו אותי, הלא תוכלו לתת מכספי קרן היסוד להצלת יהודים בארצות הגולה, אמרתי: לא, ואני אומר עוד הפעם: לא. לדעתי צריך לעמוד בפני גל זה הדוחה את הפעולות הציוניות לשורה שניה."

בשבת שנת תש"ג דנה נשיאות "מגבית ההתגייסות והקליטה" והחליטה לאסור כל מגבית שהיא להצלה, וב"ספר המגבית" מנומק איסור זה במפורש בהתחייבויות אחרות שיש בארץ.

בתחילת שבת תש"ג נאם מר יצחק גרינבוים בת"א על הנושא "גולה וגאולה" בתוך דבריו אמר:

"למען הצלת הגולה עלינו להקדיש רק את עודף הכוחות, ועודף המאמצים המצטברים אצלנו. כשבאים להציע שתי הצעות: הצלת המוני היהודים באירופה או גאולה בארץ, אני בוחר בלי רגע של היסוס את הגאולה בארץ. רבוי הדברים על הטבח גורם להפחתת התאמצותנו להגדיל את הכח העברי בארץ. אילו היתה כיום אפשרות של קניית חבילות מזון בכספי קרן היסוד, כדי לשלחן דרך ליסבון, כלום היינו עושים זאת? לא ולא".

וזאת למיודעי: בשעה שהשמיע גרינבוים את הדברים המחפירים הנ"ל, הוא שמש בתפקיד יו"ר ועדת הפעולה להצלת יהודי אירופה. הזאב מונה לשמש בתפקיד רועה לעדר, שחיות טרף כתרוהו. הוא לא היה הזאב היחידי שהתחפש לרועה.

מר נתן שוולב ישב בשוויץ כנציג הסוכנות היהודית ובידו הסמכויות לעניני ההצלה. כאשר פנה ועד ההצלה של יהודי סלובקיה בבקשה להעביר אליהם סכום כסף להפסקת הגרושים לאושביץ, ענה להם מר שוולב במכתב המהווה מסמך היסטורי הראוי שנשנן אותו לעצמנו:

"הדבר הנחוץ ביותר, שהוא העיקר, שיהיה נגד פנינו תמיד, שסוף כל סוף ינצחו ממלכות הברית, ואחר הנצחון יחלקו את העולם מחדש בין העמים כמו שעשו בסוף המלחמה הראשונה. אז פתחו לפנינו את הדרך לצעד הראשון, ועתה, ככלות המלחמה, עלינו לעשות הכל שארץ ישראל תיהפך למדינת ישראל, וכבר נעשו צעדים חשובים בכיוון זה. ובקשר לזעקה שאתם זועקים אלינו, עליכם לדעת כי כל העמים בני ממלכות הברית שופכים דמם לרוב, ואם אנו לא נביא קרבנות, במה אפוא נקנה את הזכות לגשת לשולחן, בשעה שיחלקו את הארצות אחרי המלחמה. כי רק בדם תהיה לנו הארץ. זה מה שנוגע לכלל, ומה שנוגע אליכם, בני החבורה החלוצית, אתם תינצלו, ולמטרה זו אני מזמין לכם כסף בדרך שחור ע"י שליח זה".

כאן בטא מר שוולב את כל האידיאולוגיה הציונית, ונסח בצורה ברורה וגלויה את מדיניות המנהיגים הציונים בשטח ההצלה. דרושה תשפוכת דם יהודי הגולה, כדי שנוכל לתבוע בוועידת השלום את הקמת המדינה היהודית. הכסף ישולח רק להצלת קבוצת החלוצים ועל כלל יהודי סלובקיה להשלים עם הכליון בתנורי אושביץ. כאשר קבל הרב ויסמנדל את תשובתו של שוולב, הוא נזכר בשתי הזהרות שהזהירו חותנו הגאון הקדוש רבי שמואל דוד אונגר מנייטרא, כי בעבודת ההצלה אל לו לתלות כל תקוות שהן בעזרת

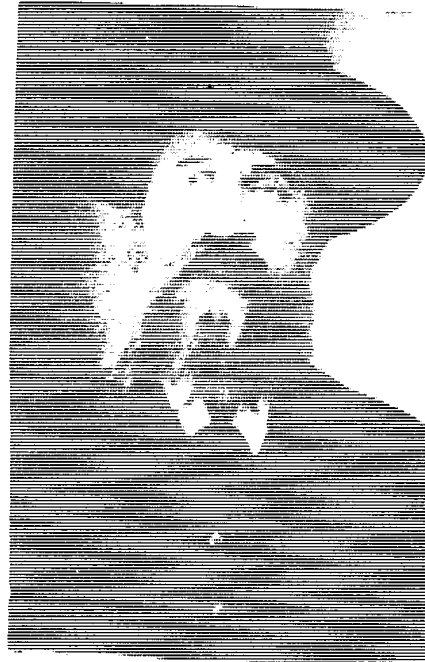
הכנסיה הקאטולית ובעזרת התנועה הציונית העולמית. והרב וייסמנדל מאשים את עצמו, שלא שעה להזהרות אלו, וכך בזבו זמן יקר ומאמצים כבירים לשוא, במקום להפנותם לכתובות יעילות יותר.

ידוע שאייכמן הציע לד"ר קסטנר עיסקה להחליף יהודים בסחורות, והגדירה בשם "סחורה תחת דם", המנהיגים הציונים גרסו עיסקה אחרת: "דם תמורת מדינה".

נתארכו הדברים ועדיין הם בראשיתם. קצרה היריעה של גליון אחד מהכילס. קצרה גם נפש הקורא והכותב לעכלם בחדא מחתא. גדושה המנה של החרפה והצער מדי, יש לתת ארכה ורווח להתבונן בין פרשה לפרשה, למען תחקק עמוק בלבבות, ולא תשאר זעקת האימים ואנקתו של צדיק השואה - (כפי שהגדירו אפילו ד"ר האוזנר) רבי מיכאל דב וייסמנדל, חנוקה בין דפי ספרו, והיא תמשיך להסעיר ולקומם אותנו בהתאם למשאלתנו האחרונה, לא לשכוח ולא להשכיח את שעוללו מנהיגים חלוניים לאחיהם הנדונים לשרפה.

רבי חיים דב וייסמנדל

רבי שמואל דוד אונגר

פרק ג

בין עובד ה' לאשר לא עבדו

לא אחת נשאלו העדים, שהופיעו במשפט אייכמן, מפי השופטים ומפי התובע, שאלה, שהיתה מוסתרת בה תוכחה וטרוניה עוקצנית: "למה לא התנגדתם, למה לא התקוממתם?" העדים ניסו להצדיק את הקרבנות הקדושים בהסברים נסיבתיים ופסיכולוגים, משל כאילו היו חייבים לטהר את שמם בעיני דעת הקהל. לא קמה בהם רוח להטיח כתשובה בפני המשטר והשליטים, שהתובע הכללי יצג אותם, שאלה נוקבת תהומות: למה לא הצלתם ולמה העלמתם והתעלמתם ביודעים בתקופת השואה ממה שאירע? תקרית בלתי נעימה שכזו לא התרחשה במשך מהלך כל המשפט. התביעה השכילה אל נכון לבחור עדים, שלא תצא תקלה מעין זו על ידם. בין שהיו אלה יהודים תמימים, שידעו לספר רק על מה שראו עיניהם, בין אם היו אלה אישים, שמסכת השואה היתה מוכרת להם דוקא על כל תופעות הלווי שלה, אלא הללו קופה של שרצים היתה תלויה להם מאחוריהם, בכוחה הגיעו למעמד של מנהיגות מסוימת בגיטאות, במחנות, ובקרב קבוצות הפרטיזנים, והם הזדהו עם המנהיגות הציונית העולמית בגישה העקרונית, כי חורבות הגולה ישמשו כאבניים ללידתה של המדינה היהודית, והתקומה הלאומית תופיע מבין ערפילי עשן הכבשנים.

מפ"ם לא הססה בשעתה להציע את מועמדותו של גרינבוים לנשיא המדינה, למרום שגרינבוים, בתפקיד יו"ר ועדת ההצלה, העלים את השואה, וחבל במאמצי ההצלה. אותה מפ"ם מארגנת הפגנות מחאה לרגל בקורו של הגרמני שטראוס בארץ, אם כי לא הוכח שהלז פגע מעולם ביהודי כלשהו. מפ"ם נושאת את שם השואה לשוא, היא טובלת בהתחסדות מוסרית, ובאותה עת ועונה - היא אוחזת, סובלת ומקיימת בידה שרץ של פושעי שואה יהודים, ואפילו מניפה אותם על נס. מפ"ם איננה יחידה המנהלת פנקסנות כפולה זו. אף "חרות" (הליכוד) מעולם לא ארגנה הפגנות רחוב המוניות נגד מנהיגים יהודים פושעי השואה, כדרך שהיא נוהגת כלפי מבקרים גרמנים רשמיים.

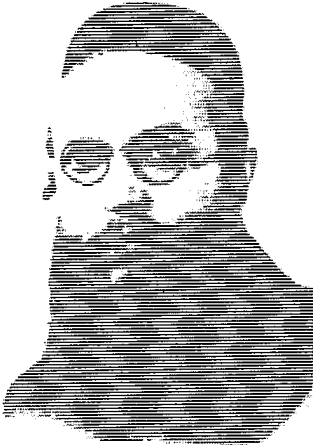
ושבנו וראינו מה בין עובד אלקים לאשר לא עבדו: כאשר פנה הארכיבישוף של וארשה באמצעות חבר מועצת הזקנים האדריכל שטולצמן אל שלשת הרבנים האחרונים בגיטו וארשה, הקדושים: הג"ר מנחם זמבה, רבי שמשון שטוקהומר ויבדלי"ח הג"ר דוד

שפירא - בהצעה שימלטו לפני חסול הגיטו לארמון ההגמון, שקלו בדבר והחליטו, כי אסור להם כקרבניטים להציל את עצמם מתוך הספינה הטובעת. בסרוב כזה השיב גם הגר"י פינר, המורה הוראה של לודז' להצעתו של ההגמון בלודז'.

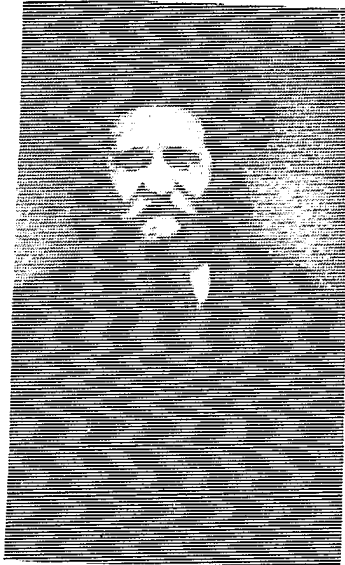
את ההתייעצות שבין השלושה מתאר זייד בעתון האמריקני פרוורסט מיום 1.3.47

אין ידוע כמה זמן ארכה השתיקה. יתכן רגע ויתכן שעות. רבי דוד, והוא הצעיר שבין השלושה, הפסיק את השתיקה, ואמר: אני הצעיר שבכולכם, אין דברי מחייבים אתכם, גלוי וידוע לפני כולנו, שאין בידינו לעזור לאנשים האלה במאום, אולם בעצם הדבר שהננו עמהם, שלא עזבנו אותם, יש משום עידוד בשבילם העדוד היחידי, לי אין כח לעזוב את האנשים האלה. ולית אתר פנוי מיניה ואנחנו נסתר מאלוקים! אותו האלוקים המצוי שם מצוי כאן.

הדברים יצאו מפי האדם הצעיר, והשתיקה נמשכה. עתה היא נתחלפה בבכי. אף מלה אחת יותר לא נאמרה. רק בכי התפרץ מתוך שלשת הלבבות. אותה שעה עזבו את חדרם, ורבי מנחם אמר: אין לנהל שום מו"מ בענין זה.

רבי שמשון שטוקהומר

רבי מנחם זמבה

רבי דוד שפירא

הפקרת הגולה מסורת ציונית

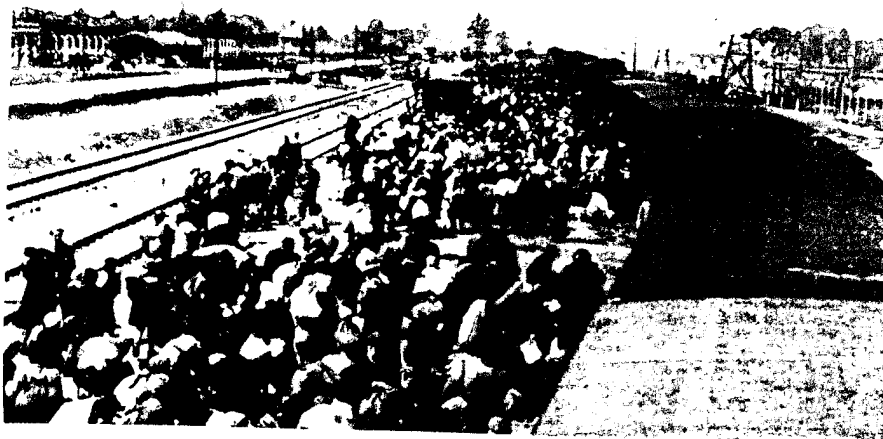
כאשר הגיע רומל לשערי אלכסנדריה למרחק של 200 מילין מגבולות הארץ, וראשי הסוכנות היהודית הכינו בשביל עצמם אוירון (הם לא חששו כנראה שמא ישאלום למה לא התקוממתם? למה לא מרדתם?) קבלה השארית הנותרת של יהודי פולין תענית על עצמה. הם הדוים והשכולים, שעמדו בתור להחנק בתאי הגאזים, נחלצו לאפשרות היחידה שבידיהם להושיע לאחים בציון, הנתונים לסכנה, אשר הם עצמם נפלו לה מכבר טרף. מזי הרעב צמו למעננו, יהודי פולין שבעיניהם יבש כבר מקור הדמעות, ושפתותיהם כבר בלו מצוקן לחש התפלה בעד ביתם, קרעו שחקים בבכי תמרורים ובזעקה למעננו. ומי יודע אם לא תחנוניהם של הנדונים למות, קרעו את גזר דיננו, ועם תבוסתו של רומל, נצול הישוב בזכותם. כיצד גמלנו אנחנו להם? במה התבטאה אהבת ישראל ותחושת הערבות ההדדית של ראשי הישוב והמנהיגות הציונית העולמית, שדרכים רבות להציל ולהושיע היו פתוחות לפניו? המנהיגות העלימה ומנעה הצלה, העלמת הידיעות על השואה היתה תנאי מוקדם למניעת ההצלה. ידעה המנהיגות, כי במקרה ופרטי וממדי השואה יגיעו להכרת ההמונים, תקום סערה צבורית שתאלץ אותם לפעולה רבת, או תמגר את כורסאותיהם, לפיכך גנזו בארכיונים את הידיעות שהוברחו אליהם בדרכי סתר, והתגוננו אחר כך באמתלה, כי פקפקו במהימנותם. גם בשטח זה היה קו אחיד בין המנהיגות בישוב ובתפוצות.

לא כאן המקום לגולל את פרשת שליחותו של יואל ברנד - להצלת יהודי הונגריה, לפי העסקה המפורסמת: "סחורה תמורת דם", שהוכשלה ע"י הסוכנות מחשש שלא יבולע לקרנות הציונות. האופיני הוא כמה מאמצים השקיעו ראשיה לנתק את ברנד מכל מגע ולבודדו מן הצבור. כאשר הגיע ברנד לקושטה (טורקיה) פיתו אותו אנשי הסוכנות לבא ארצה לפגישה אתם. ברנד (אגב חבר מפא"י מסור) מסר בעדותו במשפט קסטנר, כי נציג אגו"י בועד ההצלה בטורקיה, ר' יעקב גריפל, שחשד באנשי הסוכנות, כי ברצונם להכשיל את שליחותו של ברנד, הזהיר אותו לבל יסע ארצה, כי הבריטים יאסרוהו, אולם ברנד לא שעה להזהרות אלו, והוסיף בעדותו לאמר: "בשבילי היו נציגי התנועות החלוציות הסמכות ולא נציגי אגו"י". משלחת הסוכנות, ששומעת בטורקיה מפיו את הדו"ח על ההשמדה - אינה מאמינה, וונייה פורמרנץ חבר המשלחת שואל: "יואל, האם באמת רוצחים הנאצים, כפי שתארתם?" אהוד אבריאל מגיע לקושטה ללוות את ברנד

ארצה. כאשר ברנד שואל את חיים ברלס, שמא יעצר ע"י האנגלים ולא יוכל לחזור, גוער בו ברלס: "אל תבייש אותנו". כאשר הרכבת מגיעה לחלב ממחר אבריאל להסתלק, וברנד נעצר ע"י הבריטים המחכים שם לבואו. הוא מובל לקהיר ומוחזק במעצר. הסוכנות אינה פועלת לשחרורו, והוא רשם בספרו "השטן והנפש": "אף הזדמנות לא נוצלה! הסוכנות היהודית החליטה נגד שובי להונגריה".

בינתיים מצפים לו בבודפשט שכן נתן לו אייכמן לו ארכה של שלשה שבועות להפסקת ההשמדה. משמתמהמה הוא לחזור, מתחדשים המשלוחים של תריסר אלף יהודים כל יום לאושביץ. ב- 17 במאי הגיע ברנד לקושטה, ב- 24 ליולי מוכנים האנגלים לשחררו, על מנת שיחזור להונגריה דרך ארץ-ישראל. ואז מתרחש דבר שהפתיע אפילו את הבריטים. הסוכנות היהודית מטלגרפת לשלטונות הבריטים בקאהיר: "עכבו את שחררו". ובאותם ימים מודיע אייכמן לקסטנר: "אם ברנד לא ישוב תוך שלשה ימים אניע מחדש את טחנות אושביץ". (ראה הספר "השטן והנפש"). ב- 29 בדצמבר, לאחר שברנד שוחרר, ומבקש פגישה עם ד"ר ויצמן, הוא מקבל תשובה ממנו לאמר:

"לכבוד יואל ברנד! סלח לי שאחרתי להשיב על מכתבך. הייתי בנסיעות ארוכות ומאז שחזרתי לא התפניתי אף לרגע. אשמח להפגש עמך באחד הימים, בעוד שבועיים, בסביבות ה- 10 לינואר. מזכירתי תתקשר עמך לקבוע מועד לפגישתנו. על החתום חיים ויצמן".

12 אלף יהודים מגיעים בכל יום לאושביץ

אגב, את המכתב המקורי גנב השרות החשאי מביתו של ברנד למען לא יוכל להציגו במשפט קסטנר, ורק הודות לצלום, שעורך הדין תמיר הכין מבעוד מועד, נשמר אותו מסמך כאות קלון למען ההסטוריה.

נשיא הסוכנות הציונית היהודית - לא היתה שעתו פנויה להפגש עם שליח יהדות הונגריה ולשמוע את תכניות הצלתה. הוא נשאר מאופק, כיאה ליליד ביצות פינסק מתאנגלן. בינתיים הקיץ הקץ על יהדות זו.

בספר "חיים ויצמן בונה ציון" אשר יצא בהוצאת האוניברסיטה העברית בעריכת מזכירו של ויצמן, מאיר ויסגל, שאינו חשוד בהשמצת האיש אותו העריץ ופאר, מסופר:

מישהוא פתח את המקלט, 22 ליוני 41, הרדיו הביא את החדשות: גרמניה פתחה בהתקפה על רוסיה. הגרמנים כבר חצו את הגבול. התבוננתי בויצמן: עיניו היו אפלות. בחדר שררה דממה. "כן" אמר, "לבני עמנו שם, למליונים מהם צפוי גורל איום ומבעית", אבל לאחר רגע אורו עיניו, הוא גחן קדימה, "בסופו של דבר- וזהו החשוב מכל- עתידה מלחמה זו להביא ברכה לאנגליה", הוסיף. האיש, שהשמדת אחיו היתה טפלה בעיניו ונצחונה של אנגליה - העיקר, נמצא ראוי להבחר כנשיאה הראשון של מדינת ישראל.

יואל ברנד רושם בספרו על פגישה עם אהוד אבריאל (מנהל משרד החוץ כעת), בבית-קפה בתל-אביב, שאמר לו שם: **"יואל חדל לך מזאת, מחה מלבך את מה שהיה, שאם לא כן, לא תוכל לקבל בת"א אפילו משרת מנקה רחובות"**.

סדנא דארעא חד הוא. במכתבו שערך הגה"צ ויסמנדל לקונגרס היהודי הציוני העולמי בו הזעיק לפעולה, צרף גביית עדות מהכבשנים בבליץ - כיצד עוקרים את שיני הזהב מן החללים, וכיצד מבשלים את בשרם לסבון. ובספרו: **"מן המצר" מצייך הרב ויסמנדל:**

"ובכל זאת כאשר בא טרטקובר (מנהל הקונגרס היהודי העולמי) לתרגם את המכתב הזה לאנגלית למען הקונגרס איזה חדשים אחר כתיבתו, השמיט את תרגום התיבות האלו (על שיני הזהב והסבון).

בקשר לכך כותב הרב ויסמנדל:

"זאת לא פללנו, וזאת לא רציתי להאמין בשום אופן, אף אני תלמידו הנאמן של רבנו מנייטרא זי"ע וחתנו, אשר הזהירני מראש ומקדם, שזה יהיה סוף התוחלת מפח נפש נורא. מאחר שהכל בידי החפשים בני הפקר הללו, שעליהם אמרו חז"ל: עז שבאומות ישראל - שכוונתם על ישראל בלי תורה כמו שכותב המהרש"א. עד שנכשלתי בהלכה גדולה זו, לא ידעתי ולא האמנתי, כי ימנעו בעד מכתבי רבנים בארצות הדמים להשיג את הרבנים בארצות החופש, אשר אליהם נכתבו. לא ידעתי ולא האמנתי, כי עד כאן תתגבר בלבבם הרע שנאת התורה על אהבת ישראל, תתגדל אצלם השמחה של עקירת התורה על הרחמנות, עם שכתב הנכתב בידי רבנים יהיה טעם נגלה בפיהם לעכב את מעשה ההצלה של אלפי אלפים מרדת שחת. אז בתמוז תש"ב לא ידעתי ולא האמנתי.

רק בנובמבר 1942 נסעו ראשי הקונגרס היהודי ונשיא ציוני אמריקה ד"ר סטיבן וייז, אשר על מעלליו הנפשעים עוד ידובר, לואשינגטון לברר מה אמת ב"שמועות" על "רדיפות" היהודים באירופה. רק לאחר שהביאו לד"ר וייז סבון עשוי משומן יהודים, החליט לכנס אספת מחאה... היה בכל זאת אחד שהאמין - מראשי הקהלה החפשית בבודפשט, שבא לפרסבורג להזמנת ועד ההצלה שם, אולם גם הוא היה רגוע, וידע גם כיצד לנחם אחרים וכה מספר הגה"צ ויסמנדל בספרו:

"וכבר באותם הימים הגיעו השמועות הראשונות מבתי החנק ומן ההריגות הנוראות בגאזים. ספרתי לו את זאת בכל ההרגש, אשר היה בלבנו. אז נענה האדון הזה ואמר, כי שמע גם הוא שמועות כאלה - אלא מאחר שהוא בקי מופלג בחכמת הכימיה, ביכלתו לומר לנו, שהגרמנים משתמשים בגז ידוע, שגורם מיתה מתוקה, כמו אפיוס. כששמענו זאת היו די לנו - וגם לו היה די, אחר ששמע מה בפינו".

ברל כצנלסון נתיחד לו התואר מצפונה של ה"הסתדרות" ושל הצבור המתרכז סביבה. כיצד הגיב המצפון על פשע השתקת השואה והפקרת הגולה הגוועת? זאת מספר לנו אליעזר לבנה, לשעבר מאנשי הרוח המובהקים של מפא"י וממנהיגיה הבולטים במאמר וידוי מיום כ"ה ניסן:

"דברי אינם בקורת על אחרים. גורל הגולה האירופית לא נראה כחזיון המכריע. אכן, התעוררו בי ספקות אם הערתי צודקת, והתחלקתי עם ברל כצנלסון. אולם קבלתי את דעתו ואת דעת מפלגתי דאז, שאין לשנות. ולא משום שחששתי לקרא תגר על

החלטות המפלגה. אלא כאן עמדו לצדה שלשה דורות של מסורת ציונית, כולל מסורת ביתי שלי, ואת דינם קבלתי".

במאמר ב"דגלנו" הקודם כבר צוטטו דבריו של לבנה המסביר, כי האדישות להשמדת הגולה היתה מעצם מהותה של הציונות, הבונה עם חדש ומולדת חדשה. יתכן, ובין קוראי "דגלנו", שהפרטים הכלולים בסדרת מאמרים זו, גוזלים את מנוחתם הנפשית, מצויים כאלה שמטעמי נוחיות סולדים מעצם העלאת נשכחות כה מזעזעים. ירשה נא להשיב לפקפוקיהם בדברי הסיום של מאמרו של לבנה:

"מסורת ציונית זו היה בה משהו פגום מיסודו, שלמנו עבודה מחיר איום. הרבה לקויים, עוותים וכעורים דהאידינא, מקורם בהשכחת העבר הקרוב. עלינו להעלותו מחדש ולעמוד מולו במלא תודעתנו, למען תחלים נפש האומה מחוליה."

"צבא משתפי הפעולה מחוגי המשכילים"
המשטרה היהודית בגיטו ורשה.

פרק ד'

בין דברי העדוד הרבים בכתב ובע"פ, התובעים להמשיך את פרסום סדרת המאמרים "מן המיצר", ומיצוי הנושא עד תומו, לא נפקד גם קול בודד, שהמליץ על הפסקת גלויי הנשכחות, בנמוק שנוח לסתום את הגולל על פרשה שנתרחשה לפני שנים כה רבות. מכיון שאותו יחיד נכבד לא העלה טעמים הלכתיים, אלא מדיניים, נהיה רשאים להסתמך על כך שסיעת אגו"י הצביעה השבוע ב"כנסת" בעד אחד החוקים הספורים, שאינו נוגד אולי את ההלכה והוא: בטול חוק ההתישנות לפשעי הנאצים ועוזריהם. כלומר, אין הזמן יכול בדיני אדם: לכפר, למחוק ולטשטש את עצמת הזוועות שבצעו הנאצים או עוזריהם היהודים. נכון הוא שכוונת המחוקק לא היתה לפושעי השואה היהודים רמי המעלה ועמוסים תוארי הכבוד של מנהיגים לאומיים, אשר סדרת מאמרים זו מוקדשת לדראונם. אולם שורת הצדק וההגיון גורסת, שאם שגגת מנהיג עולה זדון, זדונו על אחת כמה וכמה. העובדה, שהגאון הצדיק ר' מיכאל בער וייסמנדל ייחד על ערש דוי, לפני הסתלקותו מן העולם את כל כוחות נפשו וגופו, להנחיל לדור אחרון את תודעת פשעי המנהיגים החלוניים, מטילה על כולנו את החובה לקיים את דברי המת הגדול, להרחיב את היריעה ולגוללה ללא רתת.

וימש חושך

בספרו "השטן והנפש" מפרסם יואל בראנד קטעים ממכתב ששלח לראש הממשלה

משה שרת:

"בלבי פועם רגש של סולידריות כלפי המפלגה, לה הקדשתי את מיטב שנות חיי, אולם דבר זה אינו יכול ואינו צריך למנוע אותי מלקבוע את האמת ההסטורית, וזאת מבלי להתחשב אם כמה מעמיתינו בצמרת יפגעו מכך אם לאו. אני משוכנע כי בשנים 42/45 נעשו מצד של המוסדות המוסמכים של תנועתנו משגים והזנחות גורליים... משך עשרות בשנים שאפו אנשינו לתכלית אחת - המטרה הציונית הישנה נושנה - קיבוץ גלויות במדינה יהודית. בימי היטלר חייבת היתה משימה אחרת לתפוס את המקום הקדמי והיא - לקיים את עצם חייו של עמנו. אולם חבירנו הוסיפו ללכת בדרך שהכתיבה להם המטרה הישנה, מבלי להבחין בכך, כי העם עצמו צונח ומת בדרך. כאשר שלשת רבעי יהודיה של אירופה המרכזית, כבר נספו בתאי הגאזים, עדיין היתה

יהדות הונגריה שלמה, והיה קיים סכוי אחד ויחיד להציל לפחות שארית זו של עמנו ברובה המכריע מהשמדה. סכוי הסטורי זה הוחמץ. הוא הוחמץ משום שכל מוסדות החברה היהודית - הג'וינט, הסוכנות, ההנהלה הציונית והמפלגות היהודיות בארצות הדימוקרטיה - לא הכירו בכך, שזו המשימה המרכזית, וכי יש כורח לשעבד לה את כל המטרות האחרות... דבר אחד לא עשית חבר שרת היקר, וכל הסוכנות לא עשתה אותו והוא: להזעיק ללא שהיות את דעת הקהל בעולם, לגייס את העתונות בעולם החפשי ככל שהדבר ניתן היה... אי אפשר לומר שאתם לא קבלתם אינפורמציה על המתרחש. הונגריה היתה החוליה האחרונה בשרשרת. וורשא הלכה קודם. אנו מבודפשט, מסרנו לכם בשנים האחרונות בפרטי פרטים, ע"י דו"חות כלליים ואישיים על גורלם המזוויע של היהודים בשטחי הכבוש הנאצי. שלחנו אליכם גם עדי ראיה. הגיע הזמן, שבו היה עליכם לנקוט עמדה וצעדים מכריעים. אולם העולם מילא פיו מים, ובעובדה שהוא יכול היה לשתוק כלולה אשמתכם, שהרי אילו נזדעק העולם, היו גם יהודי קלויזנבורג יודעים כי עליהם לברוח... בכל רחבי העולם אספו בשבילנו מליונים. עשו זאת הג'וינט וארגונים יהודיים אחרים. אולם כאשר הגיע הזמן לעשיית שמוש בכסף זה, כדי להציל את חייהם של מאות אלפים, החלו לנהוג במדה של קמצנות..."

כאן מאשר איש מפלגה מובהק של מפא"י שלש נקודות יסודיות בכתב האשמה נגד הצמרת הציונית:

(א) פשע ההעלמה.

(ב) הסרוב להקציב כספים, שנתרמו להצלה, ליעודם.

(ג) סיבת ההתנהגות הנפשעת נעוצה בגישה: שהמדינה היא המטרה העליונה, והצלת העם טפל לה.

בעתון הלונדוני "טיימס" מיום 6 ביוני 1961, פרסם הרב ד"ר שלמה שינפלד, ששמש בשנות השואה יו"ר הוועה"פ של ועד ההצלה מיסודו של הרב הראשי בבריטניה, מכתב למערכת, שעורר סערה בקרב ציוני בריטניה. הוא כותב במכתבו בין השאר:

"בדצמבר 1942 ארגנו בלונדון מועצה להצלת יהודים מרדיפות הנאצים, והקמנו ועדה פרלמנטרית למטרות ההצלה בנשיאותו של הפרופסור א. ו. הלל, שזכתה לסיוע מנהיגיהם של שני בתי המחוקקים הבריטים. עבדנו תזכיר עם הנקודות הבאות:

* כתוצאה מנגישות והשמדות היהודים ועמים אחרים בארצות האויב, תובעת הממשלה האנגלית בהסתמך על הצהרת חבר הלאומים שהוגשה לפני שני הבתים ב-

17 לדצמבר 1942, הכרזת נכונותה למצוא מקלט זמני בתוך שטחיה, או בשטח הנתון לחסותה, לכל אלה שיצליחו להנצל מהארצות הנ"ל.

* לפנות אל ממשלות המדינות הגובלות עם שטחי האויב או עם שטחי הכבוש של האויב, להעניק מקלט זמני בשביל משפחות ואנשים, שינצלו מאותם השטחים ולעזור להם בכל האפשרי;

* לפנות לבעלות הברית האחרות שאף הן ינקטו באותם צעדים.

אלו היו הצעותינו. במשך שבועיים רכשנו 277 חתימות של חברי בתי הפרלמנט מכל המפלגות.

הדרישה האנושית שלנו זכתה להסכמה של חוגי הממשלה, ואני קובע כי הממשלה הבריטית הוציאה אחר כך כמה מאות רשיונות הגירה.

כאשר העניין הובא לפני הפרלמנט הבריטי התחילו הציונים מתריעים: למה לא לארץ-ישראל? תשובתנו היתה שהעיקר הוא ברגע זה להציל חיי נפשות, וכי לנגד עינינו אינן קיימות שום מטרות פוליטיות, ובגלל ההסכם שבין המופתי והנאציים, אין ארץ ישראל באה בחשבון כמקום מקלט להצלת נפשות. אולם הם סרבו לקבל כל הטענות שלנו.

בישיבת הפרלמנט שנערכה ביום 27 לינואר 1943, כאשר מאה חברי הפרלמנט ובית הלורדים עמדו בתוקף על קבלת ההצעה, יצאו לעומתם דוברי הציונים והשיבו כי היהודים ישללו כל הצעה, שאינה מכוונת לארץ-ישראל. אחדים צדדו בעמדה הציונית והתפתח ויכוח חריף, ההצעה ירדה משום כך מן הפרק. גם מצדדיה הנלהבים ביותר טענו: "אם היהודים אינם מסוגלים להסתדר בינם לבין עצמם כיצד נוכל אנחנו לעזור?"

היה זה ללא הועיל להתדיין עם התפיסה הציונית באותה עונה, שלא פסקה לטעון: לכל ארץ קרבנות משלה במלחמתה על המולדת. קרבנות היטלר הם הקרבנות שלנו למען מדינה יהודית".

הטבעת אנית-המעפילים "פטריה" על נוסעיה בנמל חיפה, שהאנגלים עמדו להגלותם למרחקים, שמשה סמל טראגי ומחריד בזעיר אנפין, למה שעוללו הציונים לרבבות, לפי אותו כלל האומר: הזכות להנצל שמורה ליהודי רק בארץ-ישראל ואם אין הדבר בעל בצוע, מוטב שתהיה מיתתו רבת הסבל נדבך לבנין המדינה המעודדת.

בעש"ק לסי' בלק תש"ד הריץ הגה"צ רמ"ד ויסמנדל מכתב אזעקה נוסף ובו הציע:

- (א) תוך ציון מדויק של קוי הרכבת את הפצצת מסילות הברזל, על פניהן מובלים יהודי הונגריה וסלובקיה לשריפה.
- (ב) הפצצת הכבשן באושוויץ.
- (ג) הצנחת נשק לשמונים אלף כלואי אושוויץ.
- (ד) הצנחת חבלנים שיפוצצו את כל מתקני ההשמדה, ובכך תחול הפסקה בתהליך שריפת תריסר אלף יהודים מדי יום ביומו.
- (ה) במקרה של סרוב בעלות הברית, יש לרכוש אוירונים ולגייס מתנדבים יהודים, שיבצעו את פעולות החבלה הנ"ל.
- את מכתבו הוא מתבל בשאלות נוקבות לב:

"למה לא נעשה כזאת עד עתה. למה לא? למה אין עושים כזאת מעתה, למה לא? מי חייב בהתרשלות הנוראה הזאת? האין אתם חייבים בכך אחינו בני ישראל? אתם שיש לכם ההצלחה היותר גדולה בעולם - שהיא החרות. האם הנחתם את כל עסקיכם, כל התאוות, כל התענוגות, כל דבור בטל ויום ולילה לא עשיתם מאומה רק להוכיח את האמת הנוראה של אושוויץ לחוגים המכריעים את דעת העולם? האם התחברתם כולכם כאיש אחד - בלי הבדל של חבורות חבורות ובלי לחשוש לחלוקי כבוד, כדי להשפיע על החוגים האלה הנזכרים, במסירות נפש, למען יעמדו לנו לעזר, בשטח הפעוט מאד?

אם ככה עשיתם, ואך ורק אם ככה עשיתם באמת ובתמים, ובנטול כל עסק אחר ובמסירות נפש, אז אין אתם חייבים - אבל אם ח"ו לא, כמה נוראה, כמה איומה היא האחריות שלכם על העבר, ועד כמה גדול וקדוש הוא החיוב שלכם על העתיד."

קולו של אותו צדיק שנוסף על גדלותו בתורה וביראה, היה איש מעשה מפוכח ובעל דעת צלולה בהויות העולם, נשאר כקול קורא לא רק במדבר-עמים, אלא גם בשממת לבבה של הצמרת החלונית.

ב - 28 למאי 1944 הגיע בראנד לקושטא, ודווח למשלחת הסוכנות היהודית על פרטי ההשמדה ועל ההצעה להפציץ את אושוויץ וקוי הרכבת המובילות אליה. במשפט קסטנר נדונה לא פעם השאלה למה לא פנו ראשי הסוכנות בתביעה זו אל מדינות הברית. שום מענה לא נמצא בפיהם. בן-גוריון ושרת התחמקו אף מלהופיע לפני בית המשפט ולהסביר את העדר הפעולה החיונית. רק כעבור ארבע שנים, במשפט אייכמן, הקדימה הסוכנות רפואה למכה והגישה לבית המשפט מבלי שתתבע בכלל, מסמכים המעידים על פניות

שנעשו כביכול אל ממשלת ברטניה בענין הפצצת אושוויץ. ראה זה פלא, שנים כה רבות לא ידעו דבר על המסמכים האלה, ולפתע נתגלו בגנזך של הסוכנות. אולם גם הפעם התחמקו בן גוריון ושרת למסור לפני בית המשפט הסברים בעל פה, והתובע הכללי כרכר והתפתל באמנות מפליאה, ובלבד שלא יזדקק לכך. "ניו-יורק טיימס" מ- 1 ביוני 1961 שואל:

"כיצד זה יתכן, כי במשך שנה שלימה אסף התובע הכללי של מדינת ישראל עדויות מכל קצווי תבל, ופה לנגד עיניו, מצוי עד חשוב ביותר, משה שרת, והוא מוותר על עדותו?"

אולם גם אם מאן דהו יהגה, בתמימותו הרבה, אמון במסמכים שנתגלו בגניזה (המרשל של האוירה הבריטית בתקופת המלחמה, סיר ארטור הריס, וכן ראש הממשלה דאז צ'רצ'יל, מכחישים כאלו הגיעה אליהם פניה מעין זו מהסוכנות), גם אז תשאר קושיא חמורה במקומה: מכתבו של ויצמן אל ממשלת ברטניה נושא את התאריך של 6 ביולי, זאת אומרת עשרים ושלושה ימים לאחר קבלת הדו"ח וההצעה מברנד. במשך עשרים ושלושה ימים אלו של התרשלות נשרפו 276 אלף יהודים באושוויץ - תריסר אלף ליום.

הישוב שוקט אז על שמריו, אינו יוצא בהפגנות להרעיש שמים וארץ, אינו מפגיז את דעת הקהל בעולם כולו בתביעה מאוחדת: השמידו את אושוויץ, הצילו את המועמדים לשריפה. במה עוסק הישוב וראשיו? בחירות "לכנסת ישראל". 201 אסיפות בחירות מקיימת מפא"י בלבד, ושעתו של בן גוריון ושרת פנויה ופנויה להשתתף בהן במלא המרץ. ב- 30 ליולי שוב בחירות... לועידת הפקידים. בן-גוריון מכריז: "מי שלא ישתתף בבחירות, דומה לחייל הבורח מן המערכה. כולם נקראים להשתתף במערכותנו".

זוהי מערכתו של בן גוריון, בעת להטו הכבשנים.

כעבור עשרים שנה מתודה ד"ר גולדמן, נשיא ההסתדרות הציונית, בעצרת יום מרד הגיטאות בכ"ח אדר תשכ"ג:

"אין ספק שההיסטוריה היהודית בעתיד תשפוט לחובה את דור תקופת השואה, שחי בארצות החופשיות, ותטיל בו אשם על העדר הכנה מספקת לגבי מהות הסכנה הנאצית בראשית צעדיה, ועל אשר לא העז ללחום באמצעים נועזים ונואשים נגד

ההשמדה בשיאה של תקופה זו. אינני יודע אם בזמן המלחמה היה בידי בעלות הברית למנוע השמדתם של מיליונים יהודים? אך אין ספק בלבי, כי אפשר היה להציל אלפים ורבבות יהודים בתגובה פעילה ונועזת יותר מצד ממשלות הדימוקרטיות. אולם כאמור, רוב האחריות רובצת עלינו, בשל אותה הסתפקות בדרישות ובקשות שגרתיות, ועל אשר לא נמצא לקבוצים היהודים די אומץ לב ועוז נפש ללחוץ על הממשלות הדימוקרטיות באמצעים דרמטיים, ולהניען לפעול בצורה דרסטית. לא אשכח לעולם את היום בו נמסר לי מברק מגיטו וארשה, המופנה לרביי סטיפן וייז ואלי, ושבנו נשאלנו, מדוע אין מנהיגים יהודים בארצות-הברית מחליטים לשבות יומם ולילה על מדרגות הבית הלבן, עד שיאות נשיא ארה"ב לתת פקודה להפציץ את מחנות ההשמדה, או את הרכבות המובילות אל המחנות. נמנענו מכך על שום שרוב המנהיגות היהודית היתה אז בדעה, שאסור להפריע למאמץ המלחמתי בעולם החפשי נגד הנאציזם על ידי מחאות סוערות. לכן אל לנו להסב את האשמה על אלו שסבלו ושלמו בחייהם. אם יש בסיס ל"אני מאשים" הסטורי ימצא בנו האומץ עתה לכווננו נגד אותו חלק של הדור, שזכה לחיות מחוץ למשטר הנאצי, ולא עשה חובתו במלואה כלפי מיליונים שהושמדו בידי משטר זה".

היום כולם מתחרטים: הנאצים לשעבר, הגרמנים הטובים, הקתולים החסודים, האנגלים והאמריקנים הדימוקרטים עד מאד, ואף המנהיגים היהודיים החלוניים. אולם כאמור אין חוק התישנות הפשעים חל על הנאצים ועוזריהם, בין שהם גויים ובין שהם יהודים...

אורות מאופל

מן ההכרח לתת רווח להתבונן בין פרשה לפרשה. הקורא והכותב זקוק לגלולות הרגעה, כדי להנפש ממעמסת המטען הכבד. באפלה הקודרת של וימש חשך, תרות העינים אחרי נקודות אור, ברם אלו זרועות לרוב על פני ים הדמים בתוך חומות הגיטאות. בין היהודים האלמונים מצויות היו דמויות ענק של גבורים, קדושים וטהורים. יהודים פשוטים לכאורה "עמך" של כל ימות השנה, מי מלל ומי פלל, כי בבא המבחן ישיגו שיאי זוהר ופסגות גבורה נפשית כאלה. שנים מהם נדלה מתהום הנשיה, ונשנן את שירת חייהם.

וכך מספרים עדי ראייה:

ברחוב מורנובסקה 16 בורשה, הוקמה "נקודה" לפליטים. מי היו אותם הפליטים? יהודי העיירות הסמוכות, שהגרמנים גרשו מבתיהם והטילום לתוך גיטו ורשה. מי שהיו לו קרובים או כסף הצליח להסתדר בחיים פחות או יותר. אולם אלה שלא היו להם קרובים או כסף, פנו לגור "בנקודה". שם בדירת מרתף צרה, הצטופפו 150 איש, ביניהם רבים חולים וזקנים. הם היו חשוכי כל אמצעים ועזרה בתוך עיר זרה ובנסיבות כאלו, עת כל תושב ותיק של ורשה היה שקוע בצרותיו הפרטיות ונשללה ממנו היכולת להשתתף בצרות זולתו.

הפליטים האלה היו כולם נדונים לכליה מיד עם פרוץ המלחמה, אלמלא היה נמצא יהודי בבית השכן, שחש לעזרתם. היה זה סוחר חסידי ברוך ורהפטיק ממורנובסקה 12. לראשונה נוהג היה לבקר ב"נקודת" הפליטים ולסייע להם בכל אשר נתן בידו. לבסוף הפך לתושב קבוע כמעט באותה "נקודה". הוא ספק להם חבילות מזון ופחמים להסקה, הוא נהל את המשק וסעד את החולים. הזניח כליל את משפחתו, והתמסר אך ורק לפליטים. לטענות אשתו, היה משיב במשפט אחד בלבד: "ישמרכם אלקים שלא תשארו ללא קורת גג לראשכם".

כאשר קרה לעתים תכופות ובנקודה חסרו חמרי הסקה, ואי אפשר היה לבשל את מעט האוכל, היה ורהפטיק סוחב את הסירים הגדולים מה"נקודה" לדירתו הפרטית, בה היו מבשלים על גז. בדירתו בשל את האוכל, והיה מחזיר את הסירים החמים אל "הנקודה".

כאשר נתכה צרת הגרושים בחודש אב תש"ב, נדונו "נקודות" הפליטים ועניי העם להיות הראשונים בתור הקרבנות. ורהפטיק אשר עמד כל הזמן בקשר מתמיד עם מוסדות העזרה הסוציאלית, ידע היטב את משמעות הגרוש. עליו לא חלה גזירה זו כלל וכלל. בכל זאת הצהיר, כי הוא יצטרף לגרוש ביחד עם הפליטים שלו. לא עזרו טענות ובכיות בני משפחתו. הוא צעד ביחד עם הפליטים שב"נקודתו" אל רכבת ההשמדה.

ועוד דמות זוהר נוספת. ברחוב זמנהוף 24 בורשה, התגוררה יהודיה בשם פישר. באותה סביבה שרר עוד שקט גמור. אולם הגיעו השמועות, כי בסביבה אחרת סוחבים כבר את היהודים ל"ככר הגרוש". נזכרה האשה פישר, כי באותה סביבה מתגורר דודה הזקן. מיד פתחה בריצה לבית דודה, כדי להעבירו אל ביתה. כל ההזהרות כי ההופעה

באותן רחובות בשעות החטיפה היא סכנת נפשות, לא יכלו למנוע אותה מהחלטתה. היא לקחה חבילת מזון, והלכה בדרך ממנה לא שבה עוד.

יתכן ויאמרו, שזו היתה התפרצות רגעית אצל אשה מזדקנת. אולם לא כן הוא במקרה של הגברת פישר. במשך כל תקופת שהותה בגיטו, הפך ביתה לאכסנייה למזוי רעב. למרות שהיא עצמה לא היתה עתירה באמצעים, חלקה את פרוסת לחמה האחרונה. עשרות אנשים סעדו בביתה את לבם בלחם צר, וחממו את אבריהם הקפואים בספל קפה מהביל. כאשר אחד משכניה חלה במחלת טפוס, והרופאים קבעו, כי רק ערוי דם של אדם שחלה פעם בטיפוס, יוכל להצילו, פקדה הגברת פישר על בנה לתרום שתי כוסות דם. בשעה שעמדה לפניו שאלה להציל חיי אדם, סרבה לחשוב חשבונות, כי בנה החלים רק עתה ממחלת טפוס אנושה, והוא גופו חלש מאד, וטרם התאושש.

חוק ההתישנות אסור לו שיחול גם על גבורי אמת כגון אלה. יחקק שגב פעלם על הלבבות לעד. עם ישראל, אשר רועיו המדומים פשעו בו ביום תוכחה, ישאב נחומים מתפארת חייהם של בניו ובנותיו, אשר אמנם לא השתמשו בתגת מנהיגות, אבל כתר שם טוב המשובץ בכל אבני חן של סגולת וחמדת ישראל מעטר אח ראשה המיוויה

גטו ורשא בלהבות

פרק ה'

דור דור וגזלניו

"אר"י דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראהו הקב"ה למשה דור דור ושופטיו, דור דור ומלכיו, דור דור וחכמיו, דור דור ומנהיגיו, דור דור ומשניו, דור דור ושופטיו, דור דור ופרנסיו, דור דור וחומסיו, דור דור וגזלניו, דור דור ונביאיו" (ויקרא רבה אמור).

מלאך המות מה לי הכא, מה לי התם, הוא משופע לא רק באלפי עינים, אלא גם באלפי שליחים, המסייעים בידו להפק את זממו. מתוך ערמתו השטנית, בוחר הוא כמבצעי דברו היעילים ביותר, אנשים, שתפקידם הוא דוקא להציל, לגונן ולנצור על החיים, והם, הופכים בידו לשמש כלי השמדה בעקיפין. סאלי מאיר שעמד בראש ההסתדרות הציונית, ועד הקהלות והגויינט בשוייץ, נושא באחריות מוסרית, ביחד עם חבריו לצמרת הציונית, בעד השמדתם של עשרות רבבות יהודים, שניתן להצילם באמצעים אשר עמדו לרשותו בשפע. הוא האיש שסכל תכניות הצלה כבירות, שהוכיחו את יעילותן כל אימת שנבחנו. לא היתה זו קשיחות לב ואכזריות גרידא, שהדריכו את סאלי מאיר במחדליו. מה שעשה או יותר נכון, מה שנמנע מלעשות, היה פרי שיטה, שבה דגלו כל ראשי הציונות בתקופת השואה. דהיינו:

(א) הגולה במזרח אירופה נדונה בין כה וכה לאבדון.

(ב) דם מליוני הנרצחים ישמש שמן לגלגלי המדינה היהודית העתידה לקום עם תום המלחמה, והוא תרומתנו למאמץ המלחמתי של בנות הברית, וממילא גם הקלף בו נוכל לנופף בוועידת השלום, בתביעתנו למדינה עצמאית.

(ג) בהתאם לכך, כל אימת שמתנגשים האינטרסים של בנות הברית עם המאמצים להצלת המוני היהודים, יש להכריע למען עינים של בנות הברית.

(ד) גם במקרים שסתירה כזאת איננה קיימת, יש להזרים את הכספים, העומדים לרשות היהדות העולמית, לאפיקי הבית הלאומי בארץ ישראל. ובכספים העודפים להצלה, יש להשתמש להעלאת קבוצות חלוצים ועסקנים ציונים מהגיטאות לארץ ישראל בלבד, או לתמיכה בקבוצות מחתרתיות, המסייעות למאמץ מלחמתי, ולטפוח רגש הכבוד הלאומי.

רק לאור (או יותר נכון: לחשכת) הנחיות יסוד אלו, נוכל למצוא הסבר הגיוני לצורה בה טפל סאלי מאיר ומרעיו בשוויץ בעניני ההצלה. עלינו אם זאת לדעת, כי שוויץ היתה המדינה הנויטראלית היחידה באירופה, הקרובה אל החלל, בה התגורר צבור יהודי מאורגן כדבעי, ובה שכנו נציגויות כל המוסדות והתנועות של יהדות העולם. שוויץ רחשה מרגלים, ושמשה מקום מפגש נוח עם סוכני האויב הנאצי, שהיו מצוידים בפיזי-כח לשאת ולתת על גורל שארית הפליטה. גם הצלב האדום תקע את מרכזו העולמי בשוויץ. לא תהיה כל הגזמה אם נקבע, כי סאלי מאיר, בתוקף סמכויותיו ומקום מגוריו, נצב בחזית הקדמית והאידיאלית לתכנון פעולות הצלה ובצוען. אלא להוותם של אחינו המעונים, נצל את מעמדו זה להיות להם לרועץ. רבות דובר, ועוד ידובר, בסדרת מאמרים זו - על שגב פעליו של הגה"צ ר' מיכאל דוב ויסמנדל זצ"ל. במעופו, העזתו, פקחותו והתמסרותו - הכשיר את הקרקע למלט מלוע חיות הטרף הנאציות למעלה ממליון יהודים. סאלי מאיר היה בעל דבביה, הסטרא אחרא שלו, שמוטטה באדישות וקור-רוח, ללא רחם, את כל תכניותיו המחושבות להפליא של הגרמ"ד ויסמנדל. ואל תתמה, שתתא גבר ויד המרושע היתה על העליונה, כי היה זה מאבק בין שני כוחות בלתי שווים. מחד גיסא, רב מבודד, מחוסר אמצעים, בשטח הכבוש הנאצי, שרק לבו ומוחו הטהור לרשותו, ומאידך גיסא, מנהל מוסדות אדירים, החולש על אפשרויות בלתי מוגבלות כמעט מבחינה תקציבית וחופש התנועה וההכרעה. מאת ה' היתה זאת, ומידת הדין שהיתה מתוחה על יהדות אירופה בתקופת השואה, גלגלה את החובה ע"י סאלי מאיר החייב.

גדר דרכי בגזית

הצבור היהודי יודע פחות או יותר על המו"מ שהתנהל בשנות תש"ג- תש"ד על הצלת יהדות הונגריה תמורת תשלומים בכסף או בסחורות. המו"מ הזה נכנס למבוי סתום, והסתכם בהשמדת יהדות הונגריה, כאשר הנהגת הישוב הציונית הכשילה במכוון את שליחותו של יואל ברנד. אולם רק מתי מספר יודעים, כי כבר בשלהי שנת תש"א, כאשר תכננו הנאצים לראשונה לגרש את יהדות סלובקיה להשמדה בפולין, היה זה הגרמ"ד ויסמנדל שגשש אצל ויסליצני והוכברג, נציגי הנאצים בפרסבורג, שמא ניתן להמתיק את גזירת הכליון בשלמונים. תשובתם של נציגי הנאצים, אחרי התייעצות עם הממונים עליהם, היתה חיובית. הם מוכנים להעביר את היהודים לארצות מעבר לים (פרט לארץ ישראל, שכן הובטח למופתי מפי הימלר), ועל יהדות העולם לממן את כופר

הנפש וההעברה. הידיעה הזאת נשלחה מיד ע"י שליח מיוחד לנציגי הסוכנות היהודית והגויינט, ותשובתם השלילית היתה, כי לא יכנסו למו"מ על ארצות הגירה, זולת על ארץ ישראל בלבד. בחנוכה תש"ב הודיע ויסליצני לרב ויסמנדל, כי עומדים מיד לבצע את גרוש יהדות סלובקיה אם לא יסתיים המו"מ בחיוב. בעתותי פסח תש"ב התחיל הגרוש, ובתמוז תש"ב הגיעו ויסליצני והוכברג לידי הסכם עם הרב ויסמנדל להפסיק את גרוש יהודי סלובקיה תמורת חמשים אלף דולר. עם תשלום המחצית הראשונה יפסקו המשלוחים במשך שבעה שבועות עד תשלום המחצית השנייה, ואז תבטל הגזירה לחלוטין, והובטח עוד תשלום נוסף לשחוד שלטונות סלובקיה.

התנאי של הגרמנים היה, שהכסף יגיע מחו"ל במטבע חוץ. לא כאן המקום לתאר באיזה מאמצים הצליחו, ראשי קהלת החרדים בפרסבורג, לגייס את עשרים וחמשה אלף הדולרים במזומן, ולמסרם לידי הגרמנים, תוך הוכחות מזויפות שאכן הגיעו מחו"ל. המשלוחים נפסקו, וליהדות סלובקיה היתה הרוחה לאחר שששים אלף מבניה כבר הושמדו, **בגלל סרובם** של המוסדות בשוויץ להענות לפניות לפני תחילת הגירוש. בינתיים הגיעו מפולין פליטים, שמסרו עדויות מסמרות שער על כבשני ההשמדה. התאריך של 15 לנובמבר 42, שנקבע לתשלום שלישי התקרב, והפסקת המשלוחים, שהוכיחה כי אכן יתכן לבטל גזירות בשוחד, המריצו את הרב ויסמנדל ועמיתיו לפתוח מחדש במו"מ להצלת יהודי פולין. שוב נשלחו שליחים מיוחדים נושאי מכתבים לשוויץ, והפעם הגיעה תשובתו של סאלי מאיר בשם המוסדות הציונים לאמר:

"א) סכום של חמשים אלף דולר הוא סכום גדול עבור מדינה קטנה כמו סלובקיה, והרי התקציב שקבלה אשתקד מהגויינט היה רק בסך כמה אלפי דולר. ב) המעשיות שאתם מספרים, שהשנה הזאת אתם צריכים כסף יותר, והמכתבים שהוספתם מגולי פולין, ספורי מעשיות מוגזמות הם, כי זה הוא הרגלם של יהודי המזרח (אוסט-יודען), הדורשים רק כסף. ג) בכלל אין כעת אפשרות חוקית לשלוח אפילו פרוטה אחת, כי הכסף של המוסדות נתרם מאמריקה, ושם קיים אסור הוצאת כספים למדינות אויב, ואין לנו רצון לעקוף חוקים."

אם ירצה מאן דהוא להתנחם, שמא הרב ויסמנדל היה הוזה הזיות על אפשרות פדיון שבויים מידי הנאצים, והסרוב משוויץ להעברת כספים לא הזיק למעשה, כדרך שלא היתה ההענות החיובית יכולה להציל, תבוא העובדה הבאה ותטפח על פני

המתנחמים. כאשר בעזרתה של לשכת החרדים בבודפסט, ובמאמצים על אנושיים, הצליח ועד ההצלה של הרב ויסמנדל בסלובקיה לסלק את התשלום השלישי הנוסף, לא נגעו שוב לרעה, **במשך שלש שנים תמימות** עד פסח שנת תש"ה, בשלושים אלף יהודי סלובקיה, שנתרו לפליטה. לא נשכה, שהסכום של חמשים אלף דולר, שתמורתו הצילו **שלושים אלף יהודים לתקופה של שלש שנים**, הוא בערך המשכורת שמקבל מנהל בכיר של הגויינט **במשך שנה אחת בלבד**. לא העדר כסף מנע את סאלי מאיר מלהעבירו לתעודתו, אלא העדר הרצון וההערכה לפקוח נפשות ישראל. והרב ויסמנדל נותן בטוי מוחשי לרחשי לבו:

"למה יתנו את הכסף הזה, שנצרך להם עתה כל כך לקנות בו כבשה חדשה או עז בן שנה, ולבנות בעדן דיר חדש על קרקע חדשה שקנו, ולמה יפזרו את הכסף הזה עתה, על הקנין הזה של אלו הבהמות הזקנות, העומדות באותו דיר הישן - שאינו שלהם".

כתב ההאשמה של הרב ויסמנדל, קבל לפני שנתים ימים אשור מפתיע, ממקור בלתי צפוי. בשבועון הגרמני "זי אונד ער", המופיע בשוויץ, נתפרסמה סדרת מאמרים על נסיונות להצלת יהודי אירופה בדרך של מו"מ עם הגרמנים, מפרי עטם של כמה אישים שנהלו במישרין את המו"מ. בסדרת מאמרים הנושאת את הכותרת: "היום מותר לי כבר לדבר", והנקראים במתח נפשי, מלווים תצלומים של התרחשויות ותעודות מרעישים משתתפים: הגוי השוויצרי קורט טרימפי, שנשלח ע"י עסקני ההצלה של היהדות החרדית בשוויץ פעמים אין ספור לגרמניה לחלץ קבוצות יהודים או יחידים מפי הכבשנים. הקונסול השוויצרי, מחסידי אומות העולם, צרלס לונץ, אשר פרש את חסותו על ששים אלף יהודים בבודפסט, והצליח למלטם ממות בטוח. והיהודי, יוסף מנדל, אשר ביחד עם אחיו, ג'ורג' מנלו, המזכיר הראשי של הקונסוליה השוויצרית בסן סלודור, ציידו יהודים רבים בדרכונים של מדינת סלודור, ועמלו, החל משנת תש"א עד סוף המלחמה, ללא הרף, להציל לקוחים למות. כחוט השני עובר שמו של סאלי מאיר לשמחה בכל סדרת המאמרים הזו, ומצביעים עליו כעל אבן נגף, שבעטיה נכשלו מאמצים והזדמנויות להצלת רבבות. מר מנדל שעבר את כל ארצות הכבוש בבלקן, הגיע בתחילת שנת תש"א לשוויץ, ומסר כעד ראיה את הזוועות שחווה במו עיניו. והנה כותב יוסף מנדל:

"האיש בעל הסמכות העליונה לעניני היהודים בשוויץ היה התעשיין מסנט גלן, סאלי מאיר. הוא נמנה על אלה שפקקו באמתות דווחי. כיהודי גרמני, סרב להאמין כי

עם תרבותי מובהק כמו העם הגרמני יהיה מסוגל לפשעים מעין אלו. הוא העביר את הקלח על עדותי שאינה אלא דו"ח זוועות מגמתי, וממילא גם לא התלהב לקראת כל תכניות העזרה וההצלה שנתרקמו במשך הזמן. עד סיום המלחמה היה הוא לחלוטין האדם הבלתי מתאים במקום הקובע. כך הפכה אישיותו של סאלי מאיר לדמות טראגית ביותר בתולדות מבצעי ההצלה שלנו. אמנם לא מבחינה חוקית, אולם מבחינה מוסרית, רובצת על שמו אשמת מותם של יהודים רבים".

התכנית הראשונה שהגה מנדל היתה להעביר משלוחי תרופות, מלבושים ומזונות באמצעות הצלב האדום לארצות הכבוש. כדי למנוע הפרעות, הוחלט שמחצית המשלוחים יחולקו בין עניי הגויים. בחדשי שבט אדר תש"ב הצליחו לרכוש שמונה קרונות תרופות למטרה הנ"ל. היוזמים פנו אל סאלי מאיר.

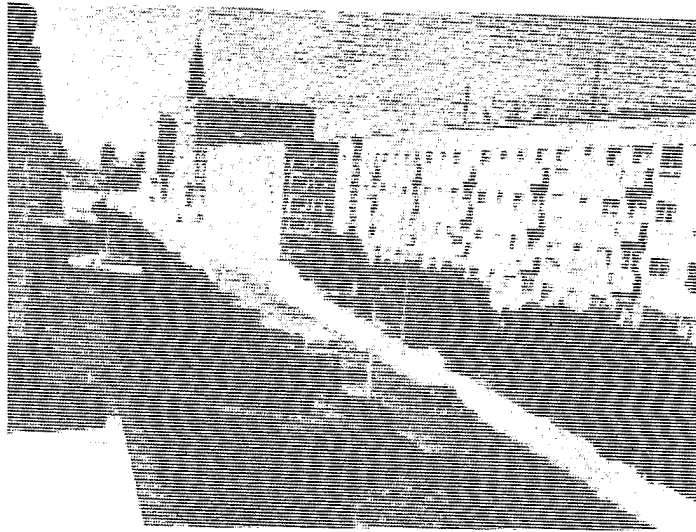
"סאלי מאיר גם לא רצה לשמוע על תכנית כזאת. הוא טען, כי בנות הברית אסרו להגיש כל עזרה שהיא, גם בדרך עקיפין לגרמנים. במשך שנה שלמה נסינו להפעיל את תכנית הסיוע, עד שהגענו למסקנה, כי בלעדי סאלי מאיר, זאת אומרת הגוי'נט לא נוכל להגשימה וסאלי מאיר עמד בתוקף על סרובו. וכך נאלצנו לותר".

מנדל כנראה לא ירד לסוף דעתו של סאלי מאיר ולא הבין, כי סרובו נבע מתוך שיטת הצמרת הציונית, שלא לעקוף את חוקי המלחמה של בנות הברית, וגם לא ללחוץ עליהן ולהטרידן, בנגוד למה שנהגו מלכי יון ויוגוסלביה וממשלת פולין הגולה למען בני עמם. (ראה פרק א'). מאיר נשאר גם נאמן לשיטה הציונית בשטח העלמת השואה מדעת הקהל. מנדל כותב על שני צעירים, שהצליחו להמלט מאושוויץ לסלובקיה, וערכו עדות מפורטת על המתרחש באושוויץ, מקום שם נחנקו עד זמן בריחתם מליון ושש מאות אלף יהודים. את גביית העדות הזו והעביר הרב ויסמנדל לבודפסט, ומשם הוברחה ע"י פרופ' מנוליו לשוויץ. (הדו"ח עצמו מתפרסם במלואו בספר "מן המצר"). סאלי מאיר התנגד לפרסם את הדו"ח הנ"ל, ומנדל שוב אינו מבין על מה ולמה. יתכן ואילו היה מנדל נוכח בהרצאתו של יצחק גרינבוים, יו"ר ועד ההצלה לשעבר בארץ ישראל, היו נפקחות עיניו לתהות על קנקנם של פושעי השואה היהודים. בנאומו בבית סוקולוב ביום ט"ז טבת שנת תשכ"ד, הסביר יצחק גרינבוים למה העלימו מנהיגי הישוב את פרשת השואה מהצבור.

מי שבונה מולדת ונמצא בקרבות על קיום המולדת, רשאי לא לדעת ויש לו חובה אחרת, יותר גדולה. אגב באותה הזדמנות פזר גרינבוים אמרת פנינה נוספת: "כדאי היה להקריב עוד מליון יהודים בשביל מרד גיטו ורשה". אכן ראויים הדברים למי שאמרם, הוא אביו מגינו של הקאפו הנתעב, שבמו ידו רצח יהודים באושביץ, והונצח בשם פרוכטנבוים בספרו של הסופר ק. צטניק. אין כל ספק, כי סרובו של סאלי מאיר לפרסם את זוועות הנאצים לא נבע מתוך קלות דעת גרידא, אלא מאותה גישה עקרונית של המנהיגות הציונית שעליה דובר לעיל. יוסף מנדל לא התחשב בסרובו של מאיר, ומסר את הדו"ח של הרב ויסמנדל לסוכנות הידיעות בשוויץ, ועד מהרה פרצה סערה על דפי כל העתונות העולמית שפרסמה את הפרטים על המתחולל בתחום אושביץ, ועד מהרה התקיימו הפגנות מחאה ברחבי תבל. מלכי אירופה פנו אל עוצר הונגריה הורטי לשים קץ בארצו לרדיפות היהודים. הנשיא רוזבלט, אשר בודאי, שרות הביון המעולה שלו, לא היה זקוק לקבל ידיעות על המתרחש בפולין מפי הרב ויסמנדל, נאלץ להפר את השתיקה וההתעלמות, ושגר הודעה לידי סטיפן וויז, נשיא הקונגרס היהודי העולמי וההסתדרות הציונית באמריקה (עמיתו לפשע ההעלמה), בה איים בנקמה ביום הדין על פושעי המלחמה. ממשלת הנאצים נאלצה להתגונן מול דעת הקהל העולמית הנסערת, והיא פרסמה במצח נחושה הכחשה נמרצת לשמועות הזוועות, הכוזבות כביכול. התוצאה המעשית היתה, כי בהונגריה הופסקו משלוחי הגרוש לאושויץ. ראשי המדינה בהונגריה חששו שמא יצורפו לרשימת פושעי המלחמה. שגריר שוויץ בבודפשט מר לונץ כותב במכתבו מיום 20 ליולי 44:

"בימים אלה הגיעו הנה עתוני שוויץ המתארים את הפשעים שבוצעו בהונגריה ביחס לאוכלוסייה היהודית. כמובן שבחוגים הממשלתיים כאן מתמרמרים מאד על שהידיעות האלה הוברחו למדינות נויטראליות, ומשם מצאו דרכן לארצות האויב. התגובה היתה, כפי שאפשר היה לצפות מראש, חזקה מאד. בימים אלו כל אחד מעונין להציל את עורו. משנתפרסם כי עיני כל העולם צופות לרדיפות הבלתי אנושיות של יהודי הונגריה, שאל כל פקיד ממשלתי את עצמו, כלום לא יתבע פעם על מעשיו לדין. המסקנה היתה, כי לפתע הופסקו הגרושים, אפשר לקבוע, כי הודות לפרסום נמנעה השואה בעצומה".

משאנו למדים לדעת את גודל הישע שהיה לפרסום ממדי ההשמדה, נוכל גם להעריך את עצמת הפשע של ההעלמה. במשך שנתיים ימים חלחלה וקדחה זעקתו של הרב ויסמנדל עד שפרצה את הסכר, שהציבו ראשי הציונות למולה.

ורשא לפני החורבן

ורשא "אחרי"

הערה (שייכת לעמוד 5)

בתחילת פרשת וישלח קוראים אנו, שהיה בדעתו של עשו להרוג את יעקב (ראה פרק ל"ב פסוקים ז'ח' ברש"י), ואעפ"כ כשראה את כל ההשתחויות והמנחה נתהפך ונכמרו רחמיו (ראה פרק ל"ג, ד' ברש"י). פרשה זו מלמדת אותנו לדורות מהו האופן לשכך את שנתת הגויים לישראל (ראה רמב"ן). ואכן כך נהגו מנהיגי ישראל, יראי ה', בכל הדורות.

אולם בזמן השואה קמו לבית ישראל "מנהיגים" ציונים, אשר עזבו את דרך אבותינו, וכמו שמתאונן הרב ויסמנדל ז"ל באחד ממכתביו, וזה לשונו:

... כי עמדה כנגדם דעתם הכוזבת, שעשה שחוק מן ההכנעה של דורות הקודמים, ועשתה לעג וקלס מן ה"מה יפית ייד" - התנהגו בדרכים של תביעה ביד חזקה, ובשעה שרוב בנינו ומנינו של ישראל היו נתונים להפקר, למרמס לרגלו של אותו רשע וחבריו מושלי הארצות אשר סביב גרמניה הארורה, עמדו טפשי ישראל ממקומות הבטוחות שלהם, בארצות החרות, בארצות הברית, ושחקו ממנו והתגרו בו, במעשה צחוק וטפשות אין סוף, במכתבי עת ואסיפות, בדרשות של דופי ובתקיעת שופר לפני השגרירות של גרמניה המרשעת - ולא די בזה, אלא שהעלו אף והרבו חמה, והביאו לידי שגעון יותר... בשעה שלא היה כאן דרך אחר רק לנסות בהכנעה ובדברי רצוי ופיתוי - עשו אלו הראשים ששמו עצמם לראש, ההיפך מדרך החכמה, ההיפך משבועתו של הקב"ה, וגרמו בעצמם בחלק גדול, להעלות שגעונו של כלב שוטה למדריגה העליונה.

ובספר "על הגאולה והתמורה" עמוד י"א כותב הרב זצ"ל:

"אי אפשר להבין את התגרות הציונים בצר הנורא שבגרמניה. היאך אפשר אכזריות נוראה כל כך ביוזעם שחלק גדול מכלל ישראל תחת ידו, והם לא יוכלו לעשות בזה מאומה. היאך אפשר להתאכזר כל כך להפקיר דמם של ישראל. וכן עשו מעשים נוראים כאלו שגרמו אבדון של ישראל, וקצתם מובא בספר "מן המצר".

והנה מוצאים אנו שהנאצים בעצמם אמרו שדרכם של הציונים היא שהמיטה אסון על עם ישראל. וכמו שמספר העיתונאי מ. אביגילי במאמרו ב"הצופה" (מיום ו' כסלו תשל"א) תחת הכותרת "פושעים נאציים על ספסל הנאשמים" בו הוא מעלה מזכרונותיו כעתונאי במשפטי נירנברג:

"אגב, לפני משפטי נירנברג הותר לי יום אחד להיות נוכח בתאו של ריבנטרופ (יד ימינו של היטלר) בשעת חקירתו על ידי שני קצינים אמריקנים (יהודים) שעסקו בהכנות לצורכי הקטיגוריה. באותו יום נזדמן לי לשוחח אתו ארוכות. התברר, שהיה בקי בהיסטוריה של היהודים באירופה, וכן בענייני דת יהודית, בענייני תנועות מדיניות ותרבותיות בקרב היהודים, והכיר גם את התנועה הציונית ופועלה. לדעתו, יכלו יהודי העולם החופשי (בעיקר ארה"ב) למנוע את הגורל הנורא שנפל בחלקה של יהדות אירופה, אילו תהו כראוי על תכונותיו הנפשיות של היטלר, ופעלו כלפיו בדרך היהודית (הגלותית) המסורתית של שתדלנות, וזהירות שלא לפגוע בכבודו ולעורר את חמתו, ולא באמצעים של לחץ מדיני, חרם כלכלי, מעשי נקם ותעמולת השפלה וביזוי. החימה השטנית שבערה בו על פגיעות בכבודו ובכבוד העם הגרמני, יותר מאשר האידאולוגיה שלו לגבי היהודים, היא שדחפה אותו לתאוות ההכחדה של העם היהודי".

* "כשהראתה המנהיגות הנאצית נכונות, כבר בשנת 1942, לדון על הפסקת ההשמדה באירופה כולה, תמורת תשלום של שני מיליון דולר, נשלחו תחינות נואשות אל "מנהיגי" יהדות העולם שישלחו את הכסף, כדי להציל את מי שעדיין לא הושמד..."

* אך הם סרבו, למרות שהיה ברשותם 64,376,000 דולר.

* ומדוע סירבו? התשובה הנוראה מתבררת היטב בחוברת זו.

* חוברת זו מביאה מקורות ברורים - מה באמת קרה בשואה. כיצד ניתן היה להציל את רוב יהודי אירופה.

ומי הם אלה שעמדו כאבן נגף בדרך, והכשילו כל תוכנית הצלה.

* ראשי הממשל, היום ובעבר, טוענים, שהמדינה היא הפתרון לעם ישראל בעקבות השואה. בחוברת זו מתברר בדיוק להיפך - שהרצון להקים מדינה גרם להפקרת יהודי אירופה !

* אילו בתקופת השואה, הרבנים - בעלי דעת תורה, היו המדברים והפועלים בשם העם למול מנהיגי אומות העולם - היו ניצולים רוב יהודי אירופה. והטעם, הואיל והיו הרבה דרכי מילוט ואפשרויות הצלה. אשר על כן, אין כל שאלה מדוע החרדים לדבר השם - אינם חוגגים את יום העצמאות, אלא להיפך, כי ידי המנהיגים "שבנו את מדינת ישראל דמים מלאו, והם שיקעו בביצור חומותיה את ילדי ישראל המושמדים בגולה" (לשון הרב שנפלד ז"ל).

* חוברת זו מלמדת אותנו, מה עולה כשפועלים ללא דעת תורה, וכיצד מופקרים חייהם של מליוני אנשים בשל שיקולים מעוותים. מנהיג הפועל ללא דעת תורה - ממייט אסון על העם, אשר בשמו הוא מדבר.